

JMG

Utspelstratt och nyhetsjakt

– en kvalitativ intervjustudie av relationen mellan
journalister och politiker/pressekreterare

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Författare:

Rufus O. Jägemar
Hampus Rundberg

Handledare:

Johannes Bjerling

Journalistprogrammet, HT-13

Innehållsförteckning	2
Abstract	3
1. Inledning	5
1.1. Syfte	5
1.2. Frågeställning:	5
2. Teori	6
2.1 Utbytesmodellen	6
2.2. Normerna/ideal/förväntningar	7
2.2.1. Strukturer	8
2.3. Den politiska professionaliseringen	9
2.4. En förändrad utbytesrelation	11
2.4.1. Analys och kommentar	11
3. Analysmodell	12
3.1. Fyra analytiska teman	13
3.1.1. Utbytesrelationen	14
3.1.2. Strukturer/normer/ideal	14
3.1.3. Professionalisering	14
3.1.4. Analys/kommentar/framtid	15
4. Tidigare forskning	15
5. Metod	18
5.1. Intervjustudie som metod	18
5.2. Urval	19
5.3. Intervjufrågor	20
5.4. Genomförande	20
5.5. Analysmetod	21
5.6. Validitet och reliabilitet	22
6. Resultat och analys	23
6.1. Tema 1: Utbytesrelationen	23
6.1.1. Diskussion	25
6.2. Tema 2: Strukturer/normer/ideal	27
6.2.1. Diskussion	29
6.3. Tema 3: Professionalisering	30
6.3.1. Diskussion	34
6.4. Tema 4: Analys och kommentar	35
6.4.1. Diskussion	37
7. Slutdiskussion	38
8. Sammanfattning	41
Referenslista	43
Bilaga 1	45

Abstract

In this study we have explored and investigated how journalist experience the relationship with politicians/press secretaries in the making of political news. The study examines how journalists see the balance of power between them and their political sources in the setting of the news agenda. To do this we have used a qualitative interview analysis.

Our theoretical starting points have been based on the social exchange model. The social exchange model has a social psychological and sociological perspective that explains the interaction, social exchange and stability as a process of negotiation exchanges between parties and operators. Social exchange theory posits that human relationship and interaction are formed by the use of a subjective cost-benefit analysis and the comparison of alternatives. On the other hand this model only describes the exchange as rational. To really understand the exchange and power of balance between the parties we had to incorporate factors and theoretical standing points regarding norms, ideal, cultures and organizational structures in our analysis and study. We also had to incorporate the changing strategies of the political actors and how those strategies influence the journalist's in their daily work. The last factors of analysis we used are based on the changing of the journalistic content and the emergence of analysis and commentating as journalistic tools. Our outset has been that the relationship between politicians/press secretaries and journalist are symbiotic and that the power of balance is changing.

We used four themes of analysis to analyze the journalist's experience of their relationship with politicians/press secretaries in the setting of the news agenda:

1. The exchange between the parties (exchange model)
2. Ideals, norms and internal and external structures/conditions
3. The professionalization of politics and actions of the political secretaries
4. The ever changing future of political journalism and the emergence of new media channels and analysis and commentating the content of journalism.

The results have shown that politicians and press secretaries have the ability and will to influence the journalists in their daily work and that the journalist work actively to counter this influence in their quest for an objective, impartial and independent journalism. The result has also shown that the actions of influence have increased, and that the different strategies to influence the news agenda have changed.

The results have also shown that the journalists don't believe that the relationship is about giving and taking, and that they have the power over the news agenda. The journalists believe that they gain more in the exchange with the politicians and press secretaries, and that the politicians and press secretaries have to adjust to the conditions set by the journalists. Something that is questionable.

We have also found that the internal and external conditions (editorial, economy and technology) are influencing the journalism and the political sphere in a way that may shift the power of balance between the parties.

This study has shown that journalists strongly believe that they still have the power and control over the news agenda. And that the politicians and press secretaries efforts to influence the journalistic content are powerless. The main factors in which this claim lie are the journalist’s strong belief in the journalistic integrity of the profession and their strong belief in journalistic ideals.

Key words: balance of power, power, exchange model, news management, politicians, journalists, public relations, press secretaries, norms, ideals, organizational structures, news making, news agenda, measures of influence, professionalization

Nyckelord: maktbalans, makt, utbytesmodellen, nyhetsförvaltning, politiker, journalister, PR, pressekreterare, normer, ideal. organisatoriska strukturer, nyhetskapande, nyhetsagendan, dagordning, möjligheter till påverkan, professionalisering

1. Inledning

Politik kan i mångas ögon framstå som komplicerat och tråkigt. Bland medborgare finns det ofta en uppfattning om att man inte kan påverka politiken bortsett ifrån på valdagen. Men de svenska medierna producerar dagligen stora mängder nyheter om politik och ofta är det via medierna som befolkningen idag får sin information om politik. Enligt en enkätundersökning som genomfördes 2002 svarade nästan 80 procent av de tillfrågade att den primära källan till politisk information kom från medier (Nord, 2007: 85). Bakom denna politiska bevakning finns aktörer i form av bland annat journalister och politiker. Utan journalisterna sker det ingen bevakning av politiken och utan politikerna finns det ingen politik att bevaka, och i denna studie tittar vi närmare på just denna dynamik.

För att få svar på hur relationen mellan journalister och politiker/pressekreterare ser ut har vi intervjuat tio politiska journalister som arbetar för framstående rikstäckande medier. Genom intervjuerna har vi fått en bild av hur journalister som bevakar rikspolitik ser på sin egen och de politiska aktörernas roll i den politiska bevakningen. Vi har även fått ta del av journalisternas syn på hur relationerna har utvecklats över tid och vilka faktorer som påverkar.

1.1 Syfte

Mycket forskning har tidigare gjorts på ämnet politisk journalistik – mestadels inom metoden kvantitativ innehållsanalys. Denna studie utgår däremot ifrån en kvalitativ intervjustudie och ämnar främst undersöka den politiska journalistikens toppskikt. Alltså hur relationerna mellan Sveriges mest framstående politiska journalister och landets toppolitiker/pressekreterare ser ut – utifrån journalisternas perspektiv.

Utöver detta ämnar denna uppsats också att undersöka vilka faktorer som påverkar relationen, exempelvis normer/ideal/strukturer, ekonomiska och tekniska villkor, och *hur* dessa faktorer påverkar dynamiken.

1.2. Frågeställning:

I denna studie utgår vi ifrån två centrala frågeställningar:

1. Vilka faktorer påverkar relationen mellan toppolitiker/pressekreterare och Sveriges mest framstående politiska journalister – och *hur* påverkar dessa faktorer?
2. Hur ser maktbalansen ut mellan rikspolitikens aktörer och den mest inflytelserika politiska journalistiken när det kommer till skapandet av nyhetsagendan?

2. Teori

I detta kapitel kommer vi klargöra vilka teoretiska utgångspunkter vi använder oss av och varför de är viktiga för oss.

2.1 Utbytesmodellen

Vår första teoretiska ansats kommer vara tesen kring utbytesmodellen. Denna modell är relevant eftersom den lägger grunden för den relation vi undersöker.

Människor har i alla tider utbytt tjänster med varandra. I dagens mediasamhället sker det tydliga utbyten mellan journalister och källor. Journalister besitter kontrollen och makten över massmedierna, något som i sin tur är deras handelsvara. Källorna besitter den information journalisterna behöver för att producera nyheter. Inom politisk journalistik är detta utbyte extra tydligt då politiker behöver publicitet för att nå ut till väljare och journalister behöver politisk information för att skapa nyheter. Forskning om utbytesteorin började på 1950-talet med George Homans och har sedan följts upp med kompletterande forskning ända fram till dagens datum (Larsson, 1998: 15-16).

Utbytesmodellen menar att det inom journalistiken bedrivs en byteshandel av tjänster och gentjänster. Parter förhandlar och handlar med tillgångar för egen vinning. Eftersom båda parter handlar för egen vinning mynnar samarbetet teoretiskt sett ut i en samverkan. Viktiga verktyg som journalisten innehar är personliga erfarenheter, ställning på arbetsplatsen och mediets storlek. Båda parter i utbytet anses agera strategisk men inte utanför det normativa beteendet (Larsson 1998: 16). Det förekommer ett ständigt övervägande från båda parter om vad som skulle kunna gynna dem på bästa sätt men utgångspunkten är att de ständigt finns en anledning till utbyten (Blumler & Gurevitch, 1995: 29).

Det finns många styrkor med utbytesmodellen. Dels förklarar den de många situationer då politiker och journalister samarbetar i det dagliga arbetet. Den förklarar även hur obalanser i relationen kan uttrycka sig och hur en god relation bibehålls trots spänningar som kan uppstå genom utbytet. Journalisterna anpassar sig efter det politiska klimatet, olika utspel och vad partierna har på sin politiska agenda. Politikerna och pressekreterarna anpassar sig efter nyhetsagendan, granskningar och journalisternas vilja till att få ett uttalande. Sammanfattningsvis kan man uttrycka utbytesmodellen som en process där politiker och journalister är ömsesidigt beroende av varandra, inkorporerat med en ömsesidig anpassning från båda håll (Nord & Strömbäck, 2004: 202).

Men för att förstå hur och varför utbytet faktiskt sker, kan man inte bara använda sig av utbytesmodellen som utgångspunkt. Detta eftersom den enbart utgår ifrån *det rationella* i parternas agerande och utbyte med varandra. Mycket i utbytet parterna emellan är styrda av mer icke-rationella faktorer. Faktorer som kan benämnas som normer, ideal och förväntningar. Allt människor gör går inte alltid att härleda till självintresse.

2.2. Normerna/ideal/förväntningar

För att politiker ska kunna bli framgångsrika i val och kunna påverka opinionen krävs det publicitet i medier. För att journalister ska kunna producera politiska nyheter krävs det information ifrån politiker och pressekreterare. Detta är utgångspunkten i utbytesrelationen när man applicerar den på politisk journalistik. Däremot bygger utbytet mellan parterna på mer än bara tjänster. Agerandet styrs också av regler, normer och förväntningar. Journalister, till exempel, förväntas producera nyheter som ligger i linje med redaktionens riktlinjer och värdegrund. Om man exempelvis arbetar på en kommersiell redaktion förväntas man producera mer nyheter av “uppmärksamhets-, underhållnings- och intressekaraktär”, något som inte är lika självklart på en public-service-redaktion där andra faktorer värderas högre. Andra exempel på när normer och ideal kan styra journalistikens innehåll, eller journalisters interaktion med den politiska sfären, kan vara de demokratiska uppgifterna som journalistiken ofta sammankopplas med: informationsförmedlande, granskande och forumfrämjande. Dessa tre ideal har en viktig del i hur journalister agerar och fungerar (Nord & Strömbäck, 2012: 16).

Lars Nord och Jesper Strömbäck räknar upp sju stycken ideal som den svenska journalistiken bör sträva efter. Dessa ideal bygger bland annat på de vedertagna normerna om vad oberoende journalistik innebär, men också på de informella och formella regler och lagar som finns kopplade till journalistiken (Nord & Strömbäck, 2012: 18f):

1. Låta båda/alla berörda parter komma till tals – parallellt med användandet av flertalet oberoende källor
2. Vara i huvudsak beskrivande och inte tolkande
3. Vara tydlig med när tolkningar och spekulationer sker och används
4. Vara källkritisk
5. Vara tydlig med källreferenser
6. Inte överdramatisera och särskilja fakta ifrån fiktion
7. Inte vidhålla, spela på eller sprida allmänt hållna stereotyper.

Dessa ideal är en del av de regler och normer som styr journalistikens agerande, medvetet och/eller omedvetet. Både i aktörernas handlande internt men också i deras

externa handlande med utomstående parterna – till exempel politiker. Utöver dessa typer av inofficiella regler finns det också mer officiellt uppsatta regler som påverkar innehållet och interaktionen. Sveriges *Spelregler för press radio och tv* (Spelregler, 2012) är ett exempel på detta, men också lagen om källskydd och yttrandefrihets- och tryckfrihetsgrundlagen.

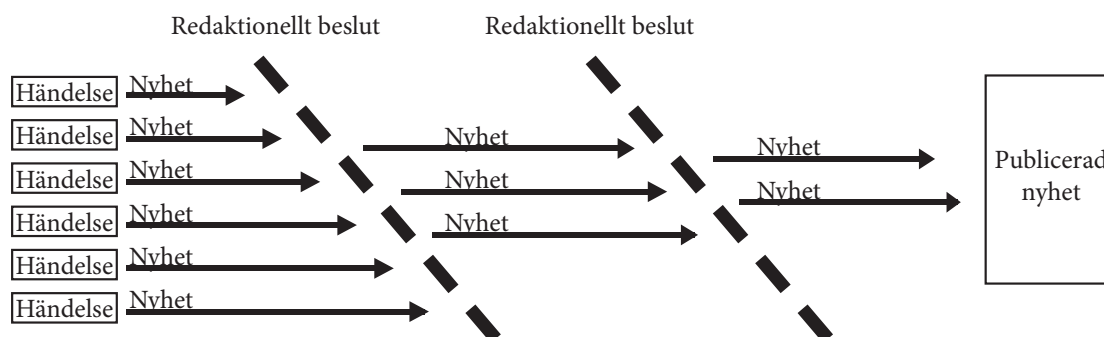
Bortsett ifrån detta kan man även ta upp de mer strukturella bitarna som styr parternas agerande.

2.2.1. Strukturer

Enligt statsvetaren Gunnar Sjöblom har olika politiska partier olika typer av organisatoriska strukturer, strukturer som i sin tur påverkar hur de agerar gentemot medierna och väljarkåren. Beroende på vad ett parti har för typ av målsättning med sin politik, formar målsättningen partiets struktur som i sin tur formar deras kommunikationsstrategier med omvärlden (Sjöblom, 1968).

Gunnar Sjöbloms teori om partipolitisk struktur är även applicerbar på journalistiken och redaktionerna. En redaktions kommunikationsstrategi påverkas av vilken typ av organisatoriska strukturer en redaktion kan ha. Gate-keeping är ett exempel på dessa organisatoriska strukturer där den redaktionella hierarkin är central och styr det redaktionella arbetet (Nord & Strömbäck, 2012: 160). Redaktörer, producenter och journalister gör ständigt urval i nyhetsprocessen och bestämmer på så sätt vad som blir nyheter. Händelser gallras ut vid upprepande tillfällen och i olika stadier i nyhetsprocessen. Från det att en händelse uppmärksammas till att den publiceras prövas den och dess nyhetsvärde ett flertal gånger av olika instanser på en redaktion. Det är detta som kallas gate-keeping. Detta kan exemplifieras genom en figur:

Figur 3:1. Gate-keeping

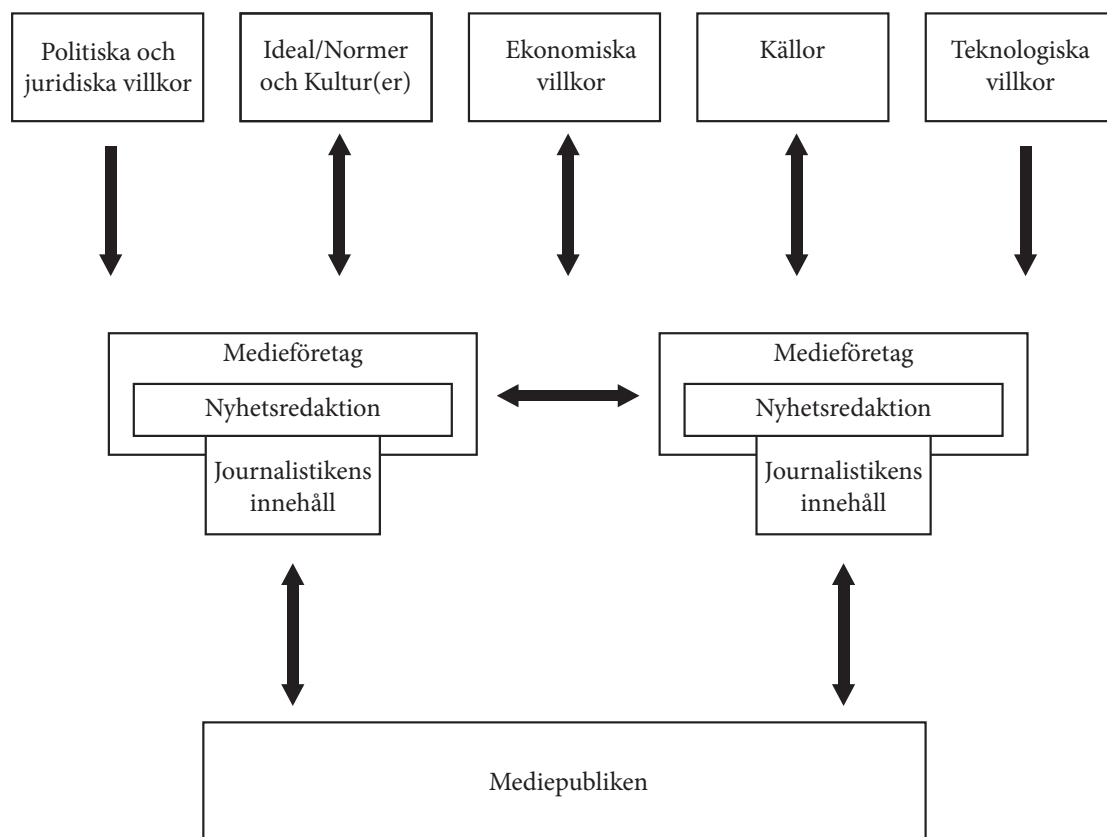
Figur 3:1 är hämtad från Nord & Strömbäck, 2012: 206.

Andra strukturer som påverkar redaktioners agerande kan vara mer externa villkor

och faktorer. Jesper Strömbäck och Lars Nord har tagit fram en figur som tydliggör hur externa faktorer påverkar medierna. De tar bland annat upp ekonomiska, juridiska och teknologiska villkor som faktorer som påverkar mediaföretaget och i slutändan den produkt som medierna publicerar till mediepubliken:

Figur 3:2. Externa strukturer som styr nyhetsinnehållet

Figur 3:1 är hämtad från Nord & Strömbäck, 2012: 25.

För oss är figuren intressant då den tydligt påvisar att mediaföretaget inte lever i ett vakuum. Hur journalisterna själva ser på villkoren, idealen och källorna blir en central del av denna uppsats.

Förutom att förstå grunderna till parternas agerande och utbyte i deras relation till varandra är det också viktigt för oss att förstå parternas enskilda handlande. Detta eftersom aktörernas roller utvecklas i förhållande till varandra och samhället.

2.3. Den politiska professionaliseringen

Det politiska klimatet är i ständig förändring, så också de politiska aktörernas handlande. Utvecklingen av politikens handlande brukar benämnas som politikens

professionalisering. Denna professionalisering kan man se i strategier där partierna är mer aktiva eller där de på ett nya sätt försöker nå ut med sina budskap. Hur journalisterna ser på denna professionalisering av politiken är något som denna studie kommer att titta närmare på.

För de svenska partierna är medierna en viktig kanal för att nå ut med sina budskap. Då väljarna i Sverige får sin politiska information via medierna, kan Sverige benämnas som en medierad demokrati. Enligt en enkätundersökning som genomfördes 2002 svarade nästan 80 procent av de tillfrågade att den primära källan till politisk information kom från medier (Nord, 2007: 85). Utifrån detta kan man konstatera att medierna är den kanal som är mest betydelsefull för de politiska aktörerna i sin strävan efter att nå medborgarna och väljarna med sina budskap.

Antalet anställda inom de politiska partierna har mellan åren 1993 till 2003 minskat med 17 %. Under samma period har däremot antalet partianställda med uppgift att hantera media och opinion dubblerats. År 1993 fanns det i snitt 3 stycken anställda inom varje parti som enbart arbetade med dessa två typer av uppdrag. 2003 var de i snitt 7 per parti (Nord, 2007: 87). Att det totala antalet anställda har minskat kan förklaras genom att organisationerna har blivit allt mer centraliserade. Att antalet partianställda med inriktning på media och opinion har ökat, skulle kunna tolkas som att kommunikationen med väljarna och analys av dem har ökat i betydelse. Exempel på uppdrag som dessa personer har är: opinionsundersökningar, fokusgrupper, väljarsegmentering och kartläggning av andra politiska partier.

Dessa typer av aktiviteter som de politiska partierna sysslar med kategoriserar vi som PR. Begreppet PR är problematiskt eftersom det ofta kan vara svårt att säga exakt vad som är PR. I Larsåke Larsson bok *PR på svenska* citeras Jonas Jonssons förslag till definition:

“Prioriterade, proaktiva, planerade, publikanpassade/publikpåverkande relationer på kommersiella, politiska eller sociala marknader och arenor.” (Larsson, 2002: 133)

Med denna definition kan vi fastställa att vissa av de politiska partiernas aktiviteter är PR. Tidigare forskning om politisk kommunikation visar på att partiers PR främst är taktiska verksamheter riktade mot media och har som syfte att få positiv publicitet (Larsson, 2002: 133). För oss är det intressant att se om journalisterna har märkt av en ökad aktivitet från kommunikatörer och strateger hos de politiska partierna.

För politiker och tjänstemän finns det ett behov av att försöka styra medierna i en riktning som är fördelaktig för det egna partiet. Metoder som används för att just styra medierna kan vara så kallad “news-management”. Det finns idag ingen bra svensk översättning på begreppet, men det innebär i praktiken att partiernas anställda

försöker forma hur media rapporterar om det egna partiet. En annan del av denna utveckling är ”spinndoktorer” – dessa arbetar aktivt med strategier för att gynna det egna partiet i den politiska bevakningen. Dessa båda begrepp är sammankopplade (Brants & Voltmer, 2011: 59f). I Storbritannien är dessa fenomen mycket utbredda bland de politiska aktörerna och vi kan anta att de svenska medierna inte kommer att kunna avskärma sig från denna utveckling och att medierna även i Sverige kommer att få utstå en allt högre grad av påverkan i form av news management och spinndoktorer.

Även om politiska partier fokuserar allt mer på news-management sker denna professionalisering långsamt. Visserligen har de svenska partierna professionaliserats i den meningen att fler personer arbetar med kommunikation och använder sig av modern marknadsföring. Men partierna styrs fortfarande till största del av ideologier, och kampanjande har inte ersatt idéer och sakfrågor (Nord, 2007: 91).

2.4. En förändrad utbytesrelation

Vi lever idag i ett medierat samhälle, alltså ett samhälle som vi möter, tar del av och upplever via medier. Det betyder också att politiken idag är medierad – eftersom den utspelar sig i och förmedlas av och i medierna (Nord & Strömbäck, 2012: 80ff). I och med att medierna är en kanal till människors uppmärksamhet innehar de också en maktposition i dagens samhälle (Nord & Strömbäck, 2012: 12-13). Men i och med att vi idag lever i ett allt mer medialiserat medierat samhälle och en allt mer medialiserad politik står den politiska journalistiken idag inför en förändring. Enligt Jay G. Blumler och Michael Gurevitch kommer uppkomsten av nya mediekkanaler (internet) påverka journalisterna och politikernas sätt att förhålla sig till medborgarna och till varandra. Medborgarna kommer allt mer ses som aktiva nyhetskonsumenter, snarare än passiva. Något som kan komma att förändra den tidigare beskrivna utbytesbalansen (Blumler & Gurevitch, 2010: 4ff).

Om kanaler till medborgarna utanför de traditionella medierna skapas, har politikerna en möjlighet att kringgå de gamla medierna i sin strävan efter publicitet. I detta förändrade medieklimat tvingas journalistiken finna nya vägar för att behålla sin position i samhället. Detta kan bland annat exemplifieras i form av analyser och kommentarer (Nord och Stúr, 2012: 24ff).

2.4.1. Analys och kommentar

Vad journalistik egentligen är kan vara svårt att definiera och någon vedertagen förklaring finns inte. Den norske medieforskaren Jostein Gripsrud förklarar begreppet som att: *”producera och distribuera seriös information och debatt om centrala samhällsliga, politiska och kulturella frågor”* (Nord & Stúr, 2009: 20f). TolkanDET av

händelser tar idag större plats på nyhetssidorna och rena rapporteringen har i förhållande till tidigare minskat. Detta visar sig genom att media idag gärna lyfter fram kommentarer på händelser för att analysera och förklara vad händelsen betyder och innebär.

När journalister tar på sig rollen att förklara skeenden och dess konsekvenser får de också en större kontroll över nyhetsrapporterandet. Det analytiska arbetet kräver inte bakomliggande fakta i lika stor uträkning och behöver heller inga kommentarer från inblandade aktörer. Detta ger alltså, förutom ett förändrat journalistiskt uppdrag, även mer makt åt redaktionerna.

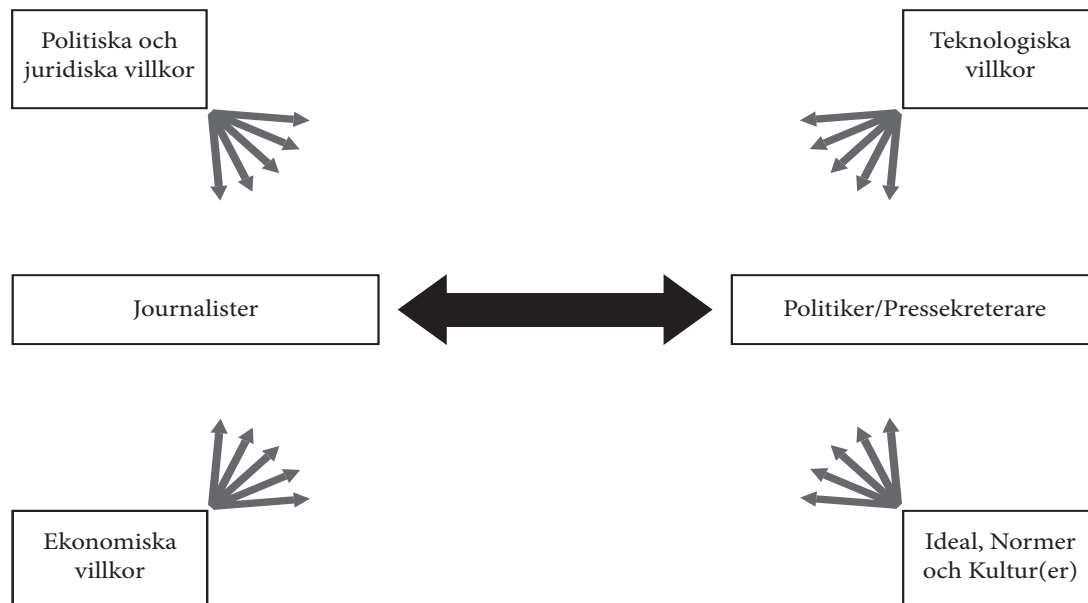
Enligt Lars Nord och Elisabeth Stúr (2009) grundar sig utvecklingen på ett antagande om att människor behöver vägledas i den komplicerade politiska världen, samtidigt som det är en billig form av journalistik. Också det faktum att kommentatorerna växer fram som profiler är ytterligare argument för att förespråka fenomenet.

Det allt högre tempot inom mediavärlden, samt konkurrens från nya aktörer, har gjort att traditionella medier i högre utsträckning använder sig av denna typ av journalistik för att skapa exklusivitet. Även om användningen av denna funktion ökat ställer sig Nord och Stúr tveksamma till denna form av journalistik eftersom det för publiken kan vara svårt att avgöra vad som är tyckande och vad som är fakta. Den enskilda kommentatorn kan även få för stort inflytande över nyhetsvärderingen, vilket kan påverka journalistikens opartiskhet i längden. Slutligen menar de även att tyckandet tenderar att fokusera på konflikterna i händelserna, vilket i slutändan kan ge en för vinklad nyhetsrapportering (Nord & Stúr, 2009: 24ff).

3. Analysmodell

Utifrån de tidigare nämnda teoretiska utgångspunkterna har nedanstående figur utformats som en hypotes för att klargöra hur journalister påverkas av bland annat pressfolk och politiker i skapandet av nyhetsagendan. Figuren visar också hur relationen påverkas av externa faktorer som i sin tur påverkar hur parterna agerar gentemot varandra. Vad denna studie ämnar undersöka är dynamiken mellan journalisternas och politikerna/pressekreterarnas. Däremot är det också viktigt att förstå att parters agerande aldrig sker i ett vakuum, utan alltid är en del av ett större sammanhang.

Figur 4:1.

I figur 3:2. i tidigare kapitel visas hur det journalistiska innehållet påverkas av externa faktorer – däribland källor. Den presenterade analysmodellen försöker istället illustrera hur relationen mellan källor och journalister påverkas av övriga faktorer och hur interaktionen ser ut dem emellan.

De politiska journalisterna är i behov av information, samtidigt som politiker och deras partier vill nå ut med sitt budskap. Men relation är mer komplex än så. Publiceringar måste ha ett nyhetsvärde och det får inte krocka med journalistiska ideal och normer. Ekonomiska och tekniska villkor har dessutom en betydande roll i bevakningen av svensk politik. Alla dessa element spelar in och blir samtidigt byggstenar i vår studie om journalistik om politik.

3.1. Fyra analytiska teman

Med denna utgångspunkt i våra teoretiska utgångspunkter har vi konkretiserat fyra teman som ligger till grund för vår analys. Kommande empiri kommer att analyseras och presenteras utifrån dessa fyra teman:

1. Utbytesrelationen
2. Strukturer/normer/ideal
3. Professionaliseringen av politiker och pressekreterare
4. Framtiden och framväxten av analys/kommentar.

3.1.1. Utbytesrelationen

När vi analyserar maktbalansen och relationen mellan parterna blir det relevant för oss att förhålla oss till de ursprungliga antagandena kring utbytesmodellen. Detta eftersom den till stor del förklarar relationens existens och förutsättningar. Hur ser utbytet ut emellan journalister och politiker/pressekreterare? Vad är det egentligen journalisterna är ute efter i deras kontakt med politiker och vad kan antas ligga till grund för politikernas utbyte med journalisterna? Detta är frågor som denna uppsats behandlar.

Vad vi med detta tema ämnar svara på är hur journalister ser på sin relation till politiker/pressanställda. De underliggande agendorna för parterna är relevanta för oss eftersom de styr parternas agerande. Utifrån flertalet tidigare gjorda studier (Gans, 1980, Nord & Strömbäck, 2012) verkar den slutgiltiga makten ligga hos journalisterna. Detta åsidosätter dock inte det faktum att politikerna och pressekreterarna kan tjäna på utbytet. Förhållandet mellan journalister och partianställda är komplext och genom samtal med framstående politiska journalister vill vi ge svar på hur den ena parten i denna relation ser på dess utveckling. Hur ser respondenterna på denna typ av givande och tagande och har det skett någon förändring av relationen? Detta är relevant för att kunna klargöra hur maktrelationen ser ut idag.

3.1.2. Strukturer/normer/ideal

I detta tema vill vi titta på dem strukturella förutsättningarna och förväntningarna som kan ligga till grund för eventuellt handlande. Vi vill få svar på hur journalisterna ser på ideal, normer och olika typer av villkor (ekonomiska, politiska, organisatoriska). Hur påverkas relationen av interna och externa villkor? Har villkoren förändrat relationen till politiker och pressekreterare? Finns det mer eller mindre synliga eller osynliga strukturer som styr parternas agerande gentemot varandra?

Vi vill med detta tema söka svaret på om relationen mellan journalister och deras politiska källor påverkas av faktorer som parterna själva har svårt att påverka och hur de förhåller sig till ny teknik och förändrade arbetsvillkor. Vi kommer inte försöka förklara förekomsten och bakgrunderna till faktorerna utan vi kommer istället presentera hur dessa faktorer/strukturer påverkar den politiska journalistiken.

3.1.3. Professionalisering

För att förstå relationens utveckling vill vi titta närmare på om politikerna och partiernas tjänstemän har förändrat sitt sätt att arbeta mot de svenska medierna. Det politiska klimatet och medielandskapet har båda genomgått stora förändringar de

senaste decennierna vilket borde påverka relationen. PR-branschen har vuxit och partiernas pressekreterare har blivit fler. Hur har detta påverkat politikerna och deras pressekreterare agerande gentemot journalister?

För oss är det även intressant att titta på om journalisterna har märkt om politikerna blivit allt mer mediatränade och om det finns några tydliga strategier hos partierna i deras strävan efter publicitet. Detta är viktigt för denna studie eftersom vi vill se hur det faktiska utbytet ser ut parterna emellan.

3.1.4. Analys/kommentar/framtid

I ett komplext samhälle kan allmänheten behöva vägledning. Kommenterande och analyserande av det politiska läget går att återfinna i samtliga rikstäckande medier. Eftersom det idag är en stor del av den politiska bevakningen är det intressant för denna studie att titta närmare på vilken roll den spelar och vad den fyller för funktion.

Med ett allt högre tempo i nyhetsflödet och ny teknisk utveckling har möjligheterna att nå allmänheten förändrats. Men hur har journalistiken förändrats i koppling till detta? I ett mediasamhälle där den journalistiska produktionstakten är högre måste medierna finna nya arbetsmetoder för att nå allmänhetens uppmärksamhet – och samtidigt bli konkurrenskraftiga. Journalisternas syn på kommenterandet kan ge en bild av vad de anser att deras uppdrag består i. Kanske är analys och kommentar ett sätt för journalister att vidhålla en central position i ett samhälle där mediernas starka ställning som kanal ut till medborgarna håller på att omförhandlas. Samtidigt kan det vara intressant att ifrågasätta denna del av utveckling och fråga sig om detta verkligen gynnar medier och deras strävan efter objektivitet.

4. Tidigare forskning

Under detta avsnitt i uppsatsen kommer vi presentera ett antal studier som tidigare gjorts och som på olika sätt är intressanta för denna studie. Några av forskarna som har undersökt relationen och utbytet mellan politiker och journalister är bland annat Larsåke Larsson, Jesper Strömbäck, Lars Nord och Herbert J. Gans.

1980 beskrev sociologen Herbert J. Gans relationen mellan journalister och källor som en dans. Källorna söker journalisternas uppmärksamhet och journalisterna söker källornas information. Och även om det i grund och botten krävs två för att dansa tango är det alltid en part som leder dansen (Gans, 1980: 116).

En annan forskare som har kommit fram till liknande slutsatser som Herbert J. Gans var professorn Larsåke Larsson som i slutet av 1990-talet publicerade en studie över

svensk kommunjournalistik. När Gans undersökte journalisternas relation till sina källor avgränsade sig Larsson istället till relationen mellan politiker och journalister. Det Larsåke Larsson kom fram till var att det tydligt märktes att både politiker och journalister var ömsesidigt beroende av varandra. Det pågick ett ständigt samspel mellan parterna. Båda parterna hade intressen i att samarbeta med varandra. Utöver det kom Larsson också fram till att parterna i detta samarbete hade stor förståelse för varandra. De förstod varandras utgångspunkter och vad motparten önskade ha ut av utbytet. Båda parterna menade också att relationen dem emellan var god och att det fanns en fördel i att hålla den så. Däremot fanns det benägenhet hos vissa journalistgrupper att hålla distans till politikerna, då idealen om kritisk granskning fortfarande var central. Larsåke Larsson kom också fram till att majoriteten av nyheterna som kretsade kring kommunjournalistiken grundade sig i offentliga dokument och information tillhandahållen från politikerna. Det framkom även att journalisterna var starkt beroende av politikerna som källor (Larsson, 1998).

Två andra svenska professorer som också har undersökt maktrelationen politikern och journalister emellan är Jesper Strömbäck och Lars Nord. Deras studie från 2006 riktar in sig på parternas relation under valupptakten inför det svenska riksdagsvalet 2002. Det Jesper Strömbäck och Lars Nord kom fram till i sin studie var att relationen parterna emellan är komplex. Enligt studien hade politikerna mer makt över sättandet av dagordningen och nyhetsskapandet än journalisterna. Däremot hade journalisterna mer makt när det kom till paketeringen av innehållet. Båda parterna i studien menade på att journalisterna hade den slutgiltiga makten i relationen, något som var slående enligt författarna. Anledningen till att journalisterna ansågs ha den slutgiltiga makten var på grund av att de fortfarande var starkt delaktiga i de delar där politikerna ansågs ha mer makt. Framväxten av spinndoktorer, PR och news-management hade alltså inte påverkat den slutgiltiga maktrelationens balans nämnvärt (Nord & Strömbäck, 2006).

Hur strukturer, normer och ideal kan påverka detta utbyte har statsvetaren Gunnar Sjöblom undersökt. Enligt honom finns det underliggande faktorer som styr utbytet som inte går att benämna som ”intressen” eller ”agendor”. Enligt Gunnar Sjöblom kan det finnas underliggande organisatoriska strukturer som påverkar hur aktörer agerar. Dessa organisatoriska strukturer behöver inte vara direkt påverkade av aktörernas intresse i vad den motsatta aktören kan erbjuda. Detta kan snarare vara påverkat av hur parterna ”brukar” och ”ska” handla i olika typer av situationer (Sjöblom, 1968).

2006 vidareutvecklade Jesper Strömbäck och Lars Nord sina tidigare studier genom att undersöka den utvecklade teknologins påverkan av maktrelationen. I deras bok *Väljarna, Partierna och Medierna*, undersökte de hur den medialiserade politiken förändrade kommunikationen mellan politiker, journalister och medborgare. I studien kom de fram till att medielogiken höll på att ta över och att den politiska logiken höll

på att komma i skymundan. Studien visade även hur uppkomsten av nya mediekanaler skapade nya möjligheter för politiker att kringgå de gamla medierna. De nya kanalerna hade stor möjlighet att påverka väljarnas syn på politik och samhällsfrågor. Något som i slutändan skulle kunna förändra makten över nyhetsagendan (Nord & Strömbäck: 2009).

I boken *Väljarna, Partierna och Medierna*, undersökte också Jesper Strömbäck och Lars Nord den politiska professionaliseringens inverkan på maktrelationen. De kom fram till att politikernas sätt att arbeta konstant utvecklas utifrån deras önskan att få mer publicitet och röstmaximering. Något som hade inverkan på journalisternas sätt att arbeta. I studien undersökte även Jesper Strömbäck och Lars Nord utvecklingen av journalistiken, från att vara speglande, till granskande och nu tolkande. Något som de menar var ett sätt för journalistiken att förhålla sig självständigt till samhällets andra institutioner och politiken. Uppkomsten av den nya tekniken och en förändrad utbytesrelation tvingade journalisterna att finna nya vägar för att få publikens uppmärksamhet (Strömbäck & Nord, 2009).

Även Jay G. Blumler och Michael Gurevitch har undersökt den förändrade utbytesrelationen. I sin studie; *The New Media and Our Political Communication Discontents: Democratizing Cyberspace*, kom de till skillnad från Strömbäck och Nord fram till att de nya mediekanalerna inte kommer att förändra den gamla utbytesrelationen. Däremot måste politikerna och medierna vara tvungna att se medborgarna mer som aktiva mottagare av information, snarare än passiva. Något som kan förändra medierna och politikernas sätt att förhålla sig till medborgarna. (Blumler & Gurevitch: 2010).

I en antologi där Kees Brants och Katrin Voltmers fungerat som redaktörer studeras news-management inom politiken, hur framväxten ser ut och hur den påverkar journalistiken. I studien, som är gjord i Storbritannien och Nederländerna, kom de fram till att partier i stor utsträckning anstränger sig för att påverka medierna i deras utformning av innehållet och att medierna i stor utsträckning arbetar för att motverka detta fenomen (Brants och Voltmer, 2011).

Elisabeth Stúr och Lars Nord skriver i sin bok; *Tyckandets tid*, att den tyckande journalistiken har ökat, och att det främsta argumentet till det, enligt medierna, är att publiken idag behöver vägledning i ett alltmer komplext samhälle. Något som de ställer sig tveksamma och negativa till. Enligt dem finns det en risk i analyserna och kommentarerna då de riskerar att åsidosätta den traditionella nyhetsvärderingen. Kommentarer värderas i vissa fall för högt på den redaktionella dagordningen. Något som i slutändan riskerar att minska förtroendet hos publiken (Nord & Stúr, 2009).

De presenterade studierna är ett axplock i den uppsjö av studier som undersöker politisk kommunikation. Det de tidigare studierna om politisk kommunikation är rörande överens om är att skapandet av nyhetsagendan är en kamp mellan flera viljor. Forskningen visar också att den politiska kommunikationen är i ständig förändring och komplex att bena ut eftersom kampens förutsättningar är starkt påverkad av aktörernas agerande. Den tidigare forskningen tydliggör också de yttre faktorernas påverkar på aktörernas agerande – bland annat ideal och strukturer. Att journalisterna har den slutgiltiga makten över vad som publiceras och att politiska aktörer har viss makt över dagordningen, då inte minst i valtider är andra slutsatser från forskningen som vi bär med oss.

Utifrån Jesper Strömbäck och Lars Nords studier går det att urskilja att politiker och källor har stor makt över nyhetsagendan och dess skapande. Huruvida detta går att applicera på relationen mellan toppolitik och den mest framstående politiska journalistiken i Sverige är däremot osagt. Tidigare studier har också visat hur den politiska professionaliseringen är konstant. Hur de mest inflytelserika svenska politiska journalisterna däremot förhåller sig till – och upplever detta – är heller inte det fastställt eller undersökt.

Det som gör denna studie relevant och unik i förhållande till de studier som tidigare gjorts är respondenturvalet. Denna uppsats utgår ifrån den politiska journalistikens toppskikt. Alltså de mest framstående personerna i bevakningen av svensk politik. Genom att utgå ifrån en annan grupp av respondenter än vad som tidigare gjorts kommer denna uppsats belysa andra och nya dimensioner och faktorer i den politiska journalistikens maktbalans. Vi har anledning att tro att den politiska journalistiken på riksnivå ter sig aningen annorlunda ut än politisk journalistik på lägre nivå. Genom denna studie bidrar vi med kunskap om hur den grupp av journalister och kommentatorer som har störst inflytande ser på relationen och maktbalansen i nyhetsskapandet och hur denna maktbalans har förändrats över tid.

5. Metod

5.1. Intervjustudie som metod

För att undersöka journalisters attityder till politiker och pressekreterare kan man utgå ifrån två metoder. Dels kan man göra en kvantitativ studie eller så kan man göra en kvalitativ studie. Vi har valt att göra en kvalitativ intervjustudie då det är fördelaktigt när man ska undersöka ett fenomen. Den norske psykologen Steinar Kvale är en föregångare när det kommer till intervjuundersökningar. Han definierar metoden så här:

”En intervju vars syfte är att erhålla beskrivningar av den intervjuades livsvärld i syfte att tolka de beskrivna fenomenens mening.” (Esaiasson et. al., 2007: 286)

En enkätundersökning ämnar sig däremot bättre om man vill se tendenser grundade på statistik och kvantifierbar data.

5.2. Urval

Ramverket till vår urvalsram utgick ifrån några uppsatta kriterier. Kriterier som de valda respondenterna var tvungna att uppfylla för att anses vara relevanta för vår studie:

- De ska vara aktiva journalister
- De ska ha en gedigen erfarenhet
- De ska bevaka – eller ha bevakat – rikspolitik.

Vi inledde vårt sökande av respondenter med att titta på två rankningslistor som rangordnade svenska politiska reportrar efter deras förmåga och expertis. Den ena var i Resumé från 2011 och den andra i Dagens media från 2013. Vi fick fram 40 namn på journalister som vi ansåg uppfyllde våra kriterier. Vi kontaktade samtliga och fick sedan gallra fram de som var mest lämpade bland de som kunde tänkas ställa upp. Lämpligheten grundade sig i journalisternas namnkunnighet, erfarenhet och arbetsplats.

En viktig del i vår urvalsprocess var att få maximal variation i våra intervjupersoner. Detta är viktigt för att få så hög generaliseringsbarhet som möjligt (Esaiasson et. al., 2007: 292ff). Dels ville vi ha spridning på typen av arbetsplats som journalisterna jobbar på, och dels ville vi också ha spridning på typ av ställning journalisterna hade på redaktionen och dels ville vi ha en spridning på erfarenhet inom branschen.

Vi har även som ambition att vårt urval skulle spegla könsfördelningen hos de politiska reportrarna som bevakar rikspolitik. Detta lyckades inte fullt ut då 35 procent av dem vi kontaktade var kvinnor, medan endast 20 procent av de intervjuade var kvinnor. Vi tror däremot inte att detta kommer att påverka resultatet eftersom attityder kring politiker och partiers anställda inte främst är en fråga om genus. Vi försökte även i största möjliga mån sprida åldrarna mellan de olika intervjuobjekten, vilket vi anser att vi lyckats bra med. Vår yngsta intervjuperson är 38 år medan den äldsta är 68.

Eftersom intervjuerna skulle genomföras under en vecka i Stockholm var mötena tvungna att bokas upp innan avresa. När vi diskuterade antalet intervjuer valde vi att ta Larsåke Larssons studie om kommunaljournalistik som utgångspunkt. Han

intervjuade i sin studie 21 journalister och 19 kommunalpolitiker. Han intervjuade journalister på tre olika nivåer, storstad, mellanstorstad och småstad. Detta gjorde att han i genomsnitt intervjuade sju journalister i varje segment (Larsson, 1998: 43). Detta blev vår minimumnivå. I slutändan hamnade vi på tio respondenter som samtliga gick in under våra kriterier. De medverkade journalisterna och deras arbetsplats hösten 2013 var:

- Erik Hedtjärn, Sveriges Radio – reporter på Godmorgon, världen! med fokus på svensk politik
- Erik Ridderstolpe, Sveriges Radio – politisk reporter på Ekot
- Fredrik Furtenbach, Sveriges Radio – politisk gruppchef på Ekot
- Margit Silberstein, Sveriges Television – politisk kommentator på Aktuellt, Rapport och SVT Forum
- Ulf Kristoffersson, TV4 – politisk reporter och kommentator på TV4 Nyheterna
- Anders Pihlblad, TV4 – politisk reporter på TV4 Nyheterna och politisk kommentator på Nyhetsmorgon
- Elisabeth Marmorstein, Expressen – politisk reporter och kolumnist
- K-G Bergström, Expressen – politisk kommentator
- Jens Kärrman, Dagens Nyheter – politisk reporter
- Mats J Larsson, Dagens Nyheter – politisk reporter

5.3. Intervjufrågor

I utformandet av frågeformuläret var det viktigt att vi anknöt till våra teoretiska utgångspunkter. Vi försökte dela upp frågorna efter fyra teman. Dessa teman var: utbytet, professionalisering, strukturer/normer/ideal och analys/kommentar/framtid. Vårt mål var att frågorna skulle leda intervjupersonen in på resonemang kring de fyra temana. Frågorna finns att hitta i Bilaga 1.

5.4. Genomförande

Innan intervjuerna gjorde vi en förintervju med en person som tidigare varit yrkesverksam reporter. Detta för att ge oss en indikation om hur frågorna skulle tas emot. Vårt nästa steg var att utföra de riktiga intervjuerna.

Eftersom denna studie tittar närmare på politisk journalistik på riksnivå blev det av naturliga skäl så att samtliga intervjupersoner genomfördes i Stockholm. Vi åkte båda upp till Stockholm för att genomföra intervjuerna på plats. Intervjuschemat som framställs tidigare var så kallat semi-strukturerat. Schemat skulle därav inte följas

strikt, utan snarare vara riktlinjer och ett ramverk på hur vad intervjun skulle handla om.

Syftet var att få sammankomsterna att bli mer av ”samtalskaraktär” istället för strikta intervjuer med ”fråga-svar-tendens”. Intervjuerna delades därefter upp mellan uppsatsförfattarna. Tidspressen var bland annat en bidragande orsak till att vi valde att göra på detta sätt. Det blev fem intervjuer var och samtliga utom en skedde på plats tillsammans med intervjupersonen. Den avvikande utfördes via telefon. Efter varje intervju satte vi oss ner och lyssnade igenom samtalen tillsammans så att vi kunde försäkra oss om att intervjuerna utfördes på ett likartat sätt. Detta var viktigt för den senare analysen av materialet och stärker studiens reliabilitet.

Intervjuerna genomfördes enligt utsatt schema och samtliga varade omkring 60 minuter. Telefonintervjun varade dock betydligt kortare, runt 10 minuter. Man kan diskutera om det är relevant att ha med detta samtal i studien. Men vi anser att eftersom intervjupersonen har längst erfarenhet av samtliga intervjuade väger personens svar tungt i ett forskningsperspektiv trots den korta intervjutiden.

5.5. Analysmetod

Med anledning av det pressade tidschemat valde vi att inte transkribera intervjuerna. Vi valde istället att efter varje intervju skriva ner de sammantagna tankarna kring intervjusvaren och sammanfattningar över dem. Utifrån denna metod anser vi att den viktigaste kärnan, och relevansens i förhållande till studien, togs fram och klargjordes.

När intervjuerna lyssnats igenom och sammanfattats påbörjades analysen kopplat till temana. Detta gjordes gemensamt. Analyserna kopplade till temana diskuterades och sammanfattades. Vi valde därefter att lägga upp den framtagna empiriska redovisningen i de fyra ursprungliga temana och även redovisa en analytisk diskussion i koppling till varje tema.

I själva analysarbetet tog vi hjälp av Larsåke Larssons del i *Metoder i kommunikationsvetenskap* (Larsson, 2010: 71). Där ger han bland annat rekommendationer om att ge teoretisk förankring till resultatet, försöka söka mönster i det insamlade materialet, gruppera och sammanföra sådant som liknar varandra i svaren och att försöka integrera analyser, hypoteser och teman till en helhet. Med dessa tips skapade vi fyra analyser av fyra olika delar av den politiska journalistiken och dess förhållande till politikerna.

Slutligen läste vi varandras diskussionsdelar och opponerade på varandra för att få en rättvis och komplett bild och diskussion av de olika temana. För att sedan knyta ihop

vår säck satte vi samman samtliga diskussioner och redogjorde i ett enskilt kapitel våra slutsatser av vår studie.

5.6. Validitet och reliabilitet

Kvalitativa studier är svårare att bedöma ur ett validitet- och reliabilitetsperspektiv än vad kvantitativa studier är. Det finns inom kvalitativ forskning inga standardiserade metoder för att mäta validiteten och reliabilitet. I denna del väljer vi att inte diskutera reliabiliteten eftersom vi anser att det i kvalitativa intervjustudier är svårt att prata om resultat som kan kontrolleras och replikeras av andra forskare. Det finns ingen garanti för att våra respondenter skulle svara likadant i en annan intervjusituation och tolkas på samma sätt av andra forskare (Dalen, 2007: 113f).

Tittar man istället på validiteten i denna studie så finns det främst fyra områden som vi vill belysa efter Steinar Kvaless rekommendationer (Dalen, 2007: 115). Dessa är urvalet, metodiken, datamaterialet och tolkningarna.

Urvalet innefattar tio personer som alla har jobbat med politisk bevakning på riksnivå under en längre tid. Vår uppgift var att se hur relationen mellan rikspolitiska aktörer och riksjournalister ter sig och genom urvalet vi gjorde, har vi täckt in en betydande del av den begränsade gruppen av journalister som sysslar med just detta. Det finns möjlighet att generalisera våra resultat och applicera dem på just denna grupp av journalister. Däremot kan vi inte uttala oss om hur det ser ut för andra journalister eller hur relationen ter sig på andra politiska nivåer.

I studien användes en kvalitativ intervjumetod. Intervjuerna spelades in vilket utesluter att vi under bearbetningen missat väsentliga delar av svaren. Vi lyssnade båda igenom det inspelade materialet efter intervjuerna och har sedan fört en kontinuerlig dialog om resultaten, vilket har lett till att slutsatserna fått en högre validitet då det är två personers gemensamma bild av intervjusvaren.

Samtliga intervjuer utom en genomfördes genom personliga möten och varade i omkring 60 minuter. Detta har gett oss ett fylligt och innehållsrikt empiriskt material. Samtliga frågor som innan intervjuerna togs fram besvarades och alla intervjupersoner fick ge sin syn på förhållandet med politiker/pressekreterare. Detta har gjort att vi fångat upp respondenternas övergripande syn och åsikter gällande detta ämne. Vi genomförde även en provintervju och korrigerade därefter vårt intervjuschema vilket har bidragit till att intervjuerna senare höll en högre kvalitativ nivå.

Slutligen vill vi lyfta fram problematiken med tolkningars validitet. Vi har försökt tolka resultatet så objektivt som möjligt och se helhetsbilden av de tio

intervjupersonernas svar. Många frågor har kretsat kring förändringar över tid vilket har gett oss en möjlighet att inte bara se en ögonblicksbild av relationen mellan politiker/pressekreterare och journalister, utan även en möjlighet att applicera denna ögonblicksbild i ett större mönster. Våra tolkningar är alltid två personers syn på de svar som getts vilket reducerar risken för att tolkningarna skulle vara för personliga. Samtidigt kan man aldrig helt bortse från det faktum att en tolkning skulle kunna se annorlunda ut om andra forskare hade bearbetat samma material.

6. Resultat och analys

Det empiriska underlaget presenteras nedan i fyra olika delar. Den empiriska presentationen följs av en diskussion kring varje del där empirin analyseras. Inledningsvis presenteras resultatet av empirin gällande relationen mellan journalister och politiker/pressekreterare. Därefter följer en redogörelse för hur journalisterna ser på strukturer, normer och ideal och hur detta påverkar den politiska bevakningen. En tredje del presenterar sedan professionaliseringens påverkan på journalisternas arbete. Avslutningsvis belyser vi kommenterandet inom journalistik om politik som återfinns i samtliga rikstäckande medier.

6.1. Tema 1: Utbytesrelationen

Kontakten mellan politiska reportrar och politiker/pressekreterare är intensiv. Det handlar om dagliga telefonsamtal, mejlkorrespondens och personliga möten. På högre nivåer inom politiken är det främst pressekreterarna som håller i kontakten med journalisterna. För journalisterna är denna kontakt viktig eftersom dessa personer innehar information som behövs i den politiska nyhetsbevakningen. Journalisterna som intervjuats menar att anledningen till att pressekreterarna och politikerna väljer att bibehålla kontakten med dem, är att de är mycket måna om att få god publicitet, men även att motverka dålig publicitet. Däremot vill de inte måla upp relationen som ett givande och tagande där journalisterna får information och ger bort publicitet. Det är istället endast ett tagande från journalisterna medan politikernas möjlighet till god kontra dålig publicitet är irrelevant. TV4 Nyheternas Anders Pihlblad beskriver relationen på detta vis:

“Det är egentligen inget utbyte, det är inte så att vi har någon information att komma med, och som de vill ha. Visst vill politiker få publicitet i vår kanal men nyhetsplatsen är ingen tjänst man kan ge bort.” – Anders Pihlblad, TV4.

De journalistiska idealen är mycket viktiga i nyhetsprocessen. Reportrar får ständigt förslag till nyheter via pressmeddelanden, mejl och telefonsamtal. Majoriteten av dessa förslag nekas med anledning av att förslagen i de flesta fallen är av dålig

kvalité. För att ett utspel eller en initierad nyhet ska bli en publicerad nyhet krävs det att den har ett högt nyhetsvärde. Intervjupersoner hävdar entydigt att det inte spelar någon roll hur mycket pressekreterare ligger på eller hur de förpackar en möjlig nyhet, för om nyhetsvärdet inte finns där blir utspelet aldrig en nyhet.

Personerna i intervjustudien menar på att det är journalisterna som har makten över nyhetsagendan, men samtidigt säger de att genom utspel i form av nya förslag kan politiker styra vad som bevakas. Två av intervjupersonerna liknar makten över nyhetsagendan som en dragkamp. Journalisterna försöker publicera nyheter med ett stort allmänintresse medan politikerna försöker komma fram med goda nyheter om partiet, eller i undantagsfall smutskasta motståndspartier. Journalisterna hävdar att det alltid är de som fattar de slutgiltiga besluten om vad som kommer in på nyhetsplats. På frågan om vem som styr den politiska nyhetsagendan svarar Elisabeth Marmorstein så här:

“Jag tycker att det är vi som har övertaget, vi kan ju alltid tacka nej. Vår lojalitet ligger hos läsaren, det skall vara tillräcklig intressant för dem.” – Elisabeth Marmorstein, Expressen.

Samtidigt som idealen kring journalistikens nyhetsvärdering står starka, utmanas detta konstant i och med en allt mer utspelsdriven politik. Journalisterna och redaktionerna måste idag lägga mer resurser på att bevaka och följa upp utspel än tidigare. Detta tar resurser från att bedriva och söka en egen nyhetsagenda.

Pressfolken ska enligt intervjupersonerna vara en länk till politikerna. De ska främst vara en service för politikerna, men enligt respondenterna håller detta nu på att förändras. Pressekreterarna håller idag en allt tätare kontakt med journalisterna. De försvarar partiet så fort något negativt publiceras genom muntliga eller skriftliga påtryckningar om önsknings, rättningar eller ändringar av sakfel. I många fall kan de också ringa för påvisa det faktum att de har läst/tittat/lyssnat och inte gillat det de hört. Utöver det agerar de ofta grindvakter åt politikern som de företräder genom att försvåra intervjuer och inte vara tillmötesgående eller ha överseende med journalisternas önsknings. Journalisterna uttrycker i många fall en irritation gentemot denna typ av handlingar.

Många av personerna som ingår i denna intervjustudie har lång erfarenhet av politisk journalistik och majoriteten av dem framhäver skillnaderna mellan de oerfarna- och de rutinerade pressekreterarna. Margit Silberstein, som bevakat svensk politik i drygt tjugo år, har sett en tydlig förändring av pressekreterarkåren:

“Det var annorlunda förr, jag tycker att de som jobbade då på regeringskansliet eller i oppositionen kunde man samtala med, man kunde få ut lite mer av samtalen.” – Margit Silberstein, Sveriges Television.

Ingen av de intervjuade har en privat kontakt med politiker eller deras pressekreterare. Det framstår som mycket viktigt för dem att hålla distans till denna yrkeskår och inte ha en för nära relation till partianställda. En respondent menar att det går att umgås med dem som man granskar, men respondenten själv uttrycker samtidigt en stark ovilja eller förståelse för att göra detta.

Man kan se ett tydligt mönster i respondentsvaren gällande den personliga kontakten med politiker och tjänstemän. Telefonsamtal, lunchmöten eller arbetsfika anses vara okej på ett professionellt och yrkesmässigt plan. Däremot bör deras kontakter inte ske privat eller utanför arbetstid. Ingen redaktion som denna studie kommit i kontakt med har någon intern policy gällande ämnet, utan förlitar sig på reportrarnas egen integritet, omdöme och professionalitet. Fredrik Furtenbach, gruppchef på Ekots politiska redaktion, beskriver problematiken i att umgås med politiker och pressekreterare:

”Relationen skall vara korrekt och neutral i princip, jag umgås inte privat med dessa personer. [...] En risk är att man kan komma för nära varandra, att man kanske inte kan bita den hand som föder. Den andra risken är folk kan tro att man är köpt eller påverkad. Båda är allvarliga.” – Fredrik Furtenbach, Sveriges Radio.

Relationen bör vara professionell och inte privat. Majoriteten av journalisterna i studien menar även att relationen till politiker och pressekreterare ändå bör vara vänlig. Detta ingår i professionaliteten menar de. Däremot får en reporter aldrig bli rädd för att bli ovän med någon. Ändå verkar det viktigaste för journalisterna vara att få ut informationen som de behöver, oavsett hur tonläget eller stämningen blir. Jens Kärrman, Dagens Nyheter:

“Jag är aldrig rädd för att komma i konflikt med politiker eller partiernas anställda. En bra granskning är alltid tio gånger mer värd än en tillrättalagd kommentar eller en vänlig relation.” – Jens Kärrman, Dagens Nyheter.

6.1.1. Diskussion

Journalisternas kontakt med politiker och pressekreterare är central i deras yrkesutövande. Visst förekommer det granskning/bevakning/rapportering där kontakten inte är lika betydelsefull, men i det dagliga arbetet är kontakten nyckeln till relevant information och bra nyhetsproduktion precis som Larsåke Larsson kom fram till i sin studie från 1998 (Larsson, 1998). Därför är de politiska journalisterna i en beroendeställning till politikerna och tjänstemännen. Utan dem skulle de ha mycket svårt att ge en god bevakning och producera nyheter. Samtidigt har journalisterna tillgång till något som de andra politikerna/pressekreterarna verkligen vill ha,

nämligen publicering. Detta gör att båda parterna är måna om att relationen skall vara god.

Denna studie tittar bland annat närmare på hur denna relation ser ut och hur den har förändrats. De generella slutsatser man kan dra är att kontakterna har blivit intensivare. Vem som egentligen har övertaget varierar från fall till fall, något som tidigare forskning och studier också har påvisat. De intervjuade journalisterna menar att det är de som styr nyhetsagendan, men frågan är om detta verkligen stämmer. Mediabranschen är en konkurrensutsatt marknad och i det allt högre tempot som råder måste nyheter publiceras snabbt. Att anse att det är journalisterna och redaktionerna som styr nyhetsagendan verkar något förenklat.

Många av de intervjuade journalisterna säger att de upplever att det blivit allt mer utspelsbetonat och att pressekreterare hör av sig i allt högre utsträckning än tidigare. Men även om alla initierade nyheter och tips alltid nyhetsvärderas i den traditionella bemärkelsen, går det att spekulera i att politikernas/pressekreterarnas initiering av nyheter idag börjar ge dem en allt mer maktbetonad position i relationen och i vad som slutligen publiceras. Detta eftersom de i allt större utsträckning är initiativtagare till de politiska nyheterna som publiceras. Deras påverkan av det slutgiltiga materialet och vinklingen av innehållet kan alltså vara större än vad journalisterna är medvetna om.

Att skapa och producera egna nyheter är mer resurskrävande än att följa upp initierade nyheter och tips. Hur stor andel av nyheterna som är initierade av politiker eller deras pressekreterare kan man bara spekulera i, men efter att lyssnat på respondenterna sker denna typ av publiceringar av initierade nyheter relativt ofta. Inte minst på mindre redaktioner där arbetsbördan är stor och resurserna små.

Politikernas pressekreterare spelar en mycket stor roll i bevakningen av svensk politik. Deras huvuduppdrag är att vara en länk till politikerna och de ses därmed som en servicetjänst. I det dagliga arbetet har journalisterna mer kontinuerlig kontakt med pressekreterarna än med politikerna. Utifrån detta kan man anta att pressekreterarnas roll har förändrats. De hör av sig om nyhetsförslag, kritik gällande publicerade nyheter och avbryter även kritiska intervjuer. Detta tycks skapa en irritation hos journalisterna som verkar påverka relationen. Däremot verkar inte irritationen gå ut över relationen till politikern. Att pressekreterarna tar allt större plats verkar ha kommit för att stanna. För journalisterna gäller det nog att se fördelarna med starkare och mer utåtriktade pressekreterare.

Respondenterna är oense om att relationen med politiker/pressekreterare skulle vara ett givande och tagande. De hävdar att det inte skulle vara ett givande och tagande eftersom man inte kan ge bort nyhetsplats. Det är alltså ingen handelsvara. Så säger i

alla fall de yrkesideal som finns inom journalistkåren. Dragen till sin yttersta spets är publicering trots allt anledningen till att politiker väljer att vara tillmötesgående gentemot journalister. Publiceringar som värderas högt av politiker och pressekreterare. Så även om det ligger en nyhetsvärdering bakom varje publiceringen, ger de bort plats i nyhetsflödet åt partierna. Publicering och nyhetsplats blir då i slutändan en vara att handla och förhandla om i relationen parterna emellan.

Bakom relationen finner man människor. Personkemi och mänskliga faktorer spelar in i den dagliga rapporteringen. Många respondenter beskriver problemet kring bestraffningar. Besträffningar kan komma ifrån politiker eller pressekreterare. Besträffningarna kan handla om utfrysningar eller verbal kritik. Däremot finns det en stolthet i att inte påverkas av denna typ av bestraffning. Ändå kvarstår vetskapen om att en dålig relation kan leda till ett försvårat framtida arbete. Något som respondenterna är medvetna om. Utifrån detta går det att spekulera huruvida journalisterna är mer måna om att trampa politiker på tårna än vad de vill framhålla.

6.2. Tema 2: Strukturer/normer/ideal

En relation mellan två parter påverkas på många plan. För journalister och partianställda spelar strukturer en stor roll. Genom den kommande delen vill vi visa på att dessa strukturer i form av arbetsplats, ekonomiska villkor och teknik kan vara förutsättningar som sätter gränser och ramar för utbytet av information och publicering. Journalistiska normer och ideal är betydande faktorer för vad som senare publiceras och detta har även betydelse för relationen mellan parterna. Nedan följer en presentation och diskussion av intervjupersonernas syn på dessa element.

Annonsintäkterna inom journalistiken sviktar. Detta resulterar i allt färre journalister och samtidigt blir pressekreterarna fler. Detta framhåller alla de intervjuade. Journalisterna menar att det skett en gradvis ökning under de senaste 15-20 åren. Detta har resulterat i en ökad press på journalisterna då deras minskade antal tillsammans med pressekreterarnas ökade antal har gett pressekreterarna ett numerärt övertag i den dagliga kontakten parterna emellan.

“I vissa lägen kan jag förstå varför de behöver vara fler. I Reinfeldts fall till exempel. Trycket på dem är ju större idag. Press dygnet runt. Men jag tror Annie Lööf har fyra pressekreterare, där vet jag inte riktigt om det behövs.” – Jens Kärman, Dagens Nyheter.

Samtidigt som journalistikens ekonomi försämras ökar också journalisternas arbetsbörda. Mycket på grund av internets framväxt och uppkomsten av nya publiceringskanaler. Detta behöver enligt respondenterna inte vara direkt negativt,

men att riskerna med det höga tempot finns där vidhålls av många – bland annat Margit Silberstein på Sveriges Television.

“En presskonferens till exempel. Då ska man helst twittra på plats. Sen till redaktionen och skriva en artikel och en kommentar till webben. Sen ska jag förbereda mig till tv-studion. Om det går för snabbt hinner man inte tänka. Det är ofrånkomligt att kvalitén sjunker när tempot ökar. I början blev jag stressad av det här. Undrade när jag skulle hinna tänka – som är mitt jobb.” – Margit Silberstein, Sveriges Television.

Uppkomsten av de nya kanalerna verkar sätta större press på många journalister. Samtidigt öppnas möjligheterna upp för politikerna att utnyttja tekniken för att nå ut till medborgarna utan att använda sig av de traditionella medierna. Många respondenter menar däremot att möjligheten att kringgå medierna genom nya kanaler inte helt har förverkligats.

“Det har inte blivit så mycket av det där. Sociala medier har länge snackats om, och snacket har varit att de gamla medierna inte behövs framöver. Men vi är fortfarande lika dominerande. Politikerna behöver vanliga medier för att nå ut. [...] Men andra kanaler kanske kommer.” – Fredrik Furtenbach, Sveriges Radio.

Med koppling till den ökade pressen på journalisterna då tempot i publiceringen har ökat, ökar också kraven på redaktionerna. Erfarenhet lyfts fram som en central och viktig byggsten i strävan mot en saklig och balanserad politisk bevakning. Och erfarenheten kan man bara få genom att arbeta. Enligt Mats J. Larsson på Dagens Nyheter är det viktigt att få fram nya duktiga politiska reportrar på redaktionerna. Något som går lättare om man har en redaktionell struktur som tillåter det. En gruppchef kan vara ett exempel på detta.

“På DN här är vi tre politikreportrar. Erfarna. Ingen gruppchef. Som ny är det svårt att komma in när det ser ut som det gör. Vi arbetar ganska individuellt här. Flera redaktioner har tagit bort gruppchefer. Det är synd. [...] Det gäller att stötta nya människor.” – Mats J. Larsson, Dagens Nyheter.

När redaktionernas politiska avdelningar skärs ner, gruppchefer försvinner och tempot höjs finns det risk att de journalistiska idealen sätts på prov. Detta menar i alla fall Elisabeth Marmorstein på Expressen.

“Det finns en risk med att vi blir slimmade. Att vi faller på och går in i fällor när de är fler. Vi har publiceringskrav. Vi blir lättare byten och då kan pressekreterarna komma ut med mer. Jag känner mig ibland som en utspelstratt. [...] Tidigare kunde man gå utanför det dagliga redaktionella arbetet i större mån och ta några dagar,

ibland veckor för ett jobb. Så funkade det inte nu.” – Elisabeth Marmorstein, Expressen.

Även Fredrik Furtenbach på Sveriges Radio håller med.

“Riskerna är nu att medierna bara får gapa och svälja. [...] Pressfolk blir fler och journalister blir färre. Det är oroväckande. Och tempot ökar. Det är mest oroväckande. Webben blir viktigare. Där är konkurrensen stor. I den rapporteringen finns ingen tid för eftertanke. [...] Makten riskerar att förskjutas som det ser ut nu.” – Fredrik Furtenbach, Sveriges Radio.

Samtidigt som många av de intervjuade journalisterna uttrycker att det idag ges mindre tid för eftertanke i den politiska rapporteringen hålls idealen om att vara opartiska, sakliga och relevanta högt. Samtliga respondenter menar på att politisk journalistik skall vara tolkande, speglande men även granskande. Flera journalister säger även att den granskande journalistiken är starkare än på länge. Resurser läggs fortfarande på granskningar av politiker och partier. I intervjuerna framkommer det att opartisk rapportering är ett måste för att behålla sin trovärdighet som nyhetsmedium.

6.2.1. Diskussion

I ett allt högre tempo tvingas nu journalister att producera nyheter snabbare. Teknisk utveckling och ekonomiska restriktioner är två anledningar till detta. Samtidigt är idealen om objektiv, saklig, opartisk och fristående journalistik fortfarande starka. Hur journalisterna ska förhålla sig till detta är en fråga som många av våra respondenter har ställt sig själva. Många ser riskerna med utvecklingen som sker. Men samtidigt ser journalisterna de positiva aspekterna med framväxten av ny teknik. Det är just balansen med att producera journalistik i ett högt tempo, men också att kunna göra det på ett bra sätt som är svårigheten menar många av våra respondenter. Men även om majoriteten av respondenterna menar att vi idag inte har kommit till det läge att journalistikens kvalitet har börjat tummas på, så kan detta påstående ifrågasättas. Många av våra intervjuade har känt ”flåset i nacken” av stressade redaktörer och producenter som kräver snabbare publiceringar än tidigare. En stress som förr eller senare kommer att inverka på kvalitén. Speciellt i fall där erfarenheten spelar en central roll, däribland inom politisk journalistik. För även om alla våra respondenter är erfarna journalister ser vi att deras dagliga arbete påverkats i en negativ riktning av utvecklingen. Exempel på den negativa utvecklingen är att flera journalister säger sig ha mindre tid för reflektion över det journalistiska innehållet.

Den redaktionella organisationen visar sig i svaren vara viktig. Struktur kan i många fall väga upp den avsaknad av erfarenhet som kan finnas. Erfarenheten som

majoriteten av våra respondenter har blir viktigare och viktigare i bevakningen av politik. Flera intervjupersoner ser även problemen som den politiska journalistiken kan stå inför om några år då erfarenheten av naturliga orsaker kommer att börja försvinna. Mats J. Larsson på Dagens Nyheter berättar att möjligheterna för att lära upp mer oerfarna reportrar och journalister till att bevaka politik har minskat. Denna utveckling riskerar i slutändan att förskjuta den balans som tidigare har funnits inom förhållandet. När politikerna och pressekreterarna utvecklas måste även journalisterna utvecklas. Detta kräver däremot resurser och engagemang. Engagemang som inte bara grundar sig i en eftersträvan efter ökade intäkter och lösnummerförsäljning utan också en vilja till att fortfarande vidhålla sina ideal. Något som blir svårt när källornas makt över journalistiken verkar öka.

De intervjuade respondenterna är starka anhängare till de journalistiska idealen. Så pass starka de inte kan ”se skogen för alla träd”. I sin starka övertygelse om vad deras jobb syftar till och går ut på har de svårigheter att se var utvecklingen är på väg. De politiska aktörerna har satt ett högre tryck på journalisterna och samtidigt skär redaktionerna ner. Detta behöver tas på allvar från redaktionernas sida. För i och med hur utvecklingen ser ut i dag blir det allt svårare och svårare att vidhålla de starka ideal som de har. De journalister som vi samtalat med ser inte detta som ett stort problem. De menar att idealen alltid kvarstår, är orubbliga och ej hotade, men vi kan se en risk med både utvecklingen och attityden till den.

6.3. Tema 3: Professionalisering

Politiker och pressekreterare har i stor utsträckning förändrat sitt sätt att möta medierna. Journalisternas syn på denna förändring är intressant för att förstå hur den politiska bevakningen kan ha kommit att förändras de senaste decennierna. Man kan kalla denna förändring för en professionalisering av den politiska kommunikationen. Det empiriska underlaget visar journalisternas syn på hur politiker och tjänstemän utvecklat sitt beteende och när vi presenterar studiens insamlade data kring detta tema kommer fokus ligga på hur professionaliseringen ter sig, och hur det påverkar maktbalansen. Eftersom den största förändringen som journalisterna sett har skett hos pressekreterarna kommer vi i denna del att främst fokusera på dem. Avslutningsvis tar vi även upp professionaliseringen hos politikerna.

Som tidigare nämnts har de intervjuade journalisterna upplevt att partianställda med inriktning på press har blivit fler. Den största förändringen i relationen parterna emellan menar journalisterna ligger i sättet som pressekreterare arbetar idag. Den tydligaste skillnaden är att proaktiviteten från partiernas pressavdelningar har ökat. De är mer aktiva i sitt arbete gentemot journalisterna för att få ut sina budskap och sin information.

“På 90-talet var det väldigt ovanligt att de ringde och sa; det här kan bli en bra nyhet ungefär. Nej, så tänkte de inte, utan då sa de snarare vi har presskonferens klockan 15:00 – välkomna. De är ju mer proaktiva nu.” – Mars J. Larsson, Dagens Nyheter.

Vad denna förändring har sin grund i är däremot svårare att sätta fingret på. Många av respondenterna menar på att pressekreterarnas uppdrag troligtvis har förändrats. Något som de ser negativt.

“Sen 90-talet har deras uppdrag förmodligen förändrats. [...] Tidigare kunde man ha andra typer av samtal med dem; ’varför gör ni det här egentligen och har ni tänkt på det här(?)’, man kunde gå ett steg vidare. Det kan man i mindre utsträckning idag.” – Margit Silberstein, Sveriges Television.

Enligt alla respondenterna ska pressekreterarnas uppgift först och främst vara serviceinriktat. De ska vara länken mellan politikerna och journalisterna. De ska vara den förmedlande länken mellan politiker och journalister. Däremot ser det annorlunda ut idag. Dagligen ringer det pressekreterare till journalisterna med information om något som pressekreterarna menar på är av nyhetsvärde. Något som de vill att journalisterna ska skriva eller göra inslag på.

“Jag erbjuder nyheter dagligen, men sen så tackar vi nej till det mesta. Men ibland blir det inslag. Det kan då vara någonting som vi har velat ha sen tidigare. Det kan ju ligga i bådass intressen.” – Fredrik Furtenbach, Sveriges Radio.

Denna typ av initiering av nyheter har ökat över tid. Majoriteten av de samtal och mejl som journalisterna får av partianställda blir aldrig någon nyhet. Detta eftersom det fortfarande sker en tydlig nyhetsvärdering av all inkommande information.

Enligt Fredrik Furtenbach har det blivit en viktig del i hans arbete att granska de utspel som konstant kommer in. Att se bakgrunden till dem och att förstå partiernas agenda. Däremot kan denna typ av information fortfarande vara intressant och ha ett nyhetsvärde. Journalisterna måste däremot alltid förhålla sig kritisk till informationen både innan och under skapandet av nyheten.

“De nyheter som kommer ifrån politiker och pressekreterare måste jag nyhetsvärdera på ett bra sätt. ‘Skulle jag haft det här om jag hade fått det på ett annat sätt’. [...] Man måste hitta hakarna på den här informationen, för hakar finns det alltid. Sen måste man hitta kritiker som kan komma till tals.” – Fredrik Furtenbach, Sveriges Radio.

Vinkeln på nyheterna behöver därav inte alltid nödvändigtvis bli densamma som pressekreteraren eller informanten först ville. Något som trots allt i slutändan kan vara

till fördel för båda parter. Initieringen av nyheter kan dessutom vara planlagt på ett strategiskt vis. Pressekreterarna kan idag ge olika delar av samma information till olika redaktioner med löfte om exklusivitet. Strategiska utportioneringar av nyheter sker även genom kontakt med andra redaktioner. Mats J. Larsson berättar:

“Häromdagen ringde de till DN Stockholm med en nyhet, även om de vet om att det var vi som ska ha den. De tänker nog att det är lättare att få sin vinkel på saker när det är mer oerfarna reportrar. Då kom däremot Stockholm till oss och frågade om det inte var vi som skulle ha den istället. Så det är ändå vi på redaktionen som i slutändan bestämmer hur saker och ting görs och hur innehållet ska se ut.” – Mats J. Larsson, Dagens Nyheter.

Det tydligaste exemplet på strategiskt tänk och utportionering av nyheter är utportioneringen av budgeten. Något som framhålls av samtliga respondenter. En förändring i partiernas arbetsätt har märkts sedan Alliansen tog över makten 2006. Partierna har valt att börja dela upp olika typer av förslag och information över en längre tid istället för att släppa budgeten i sin helhet. Detta resulterar i en möjlighet till mer publicitet, något som flera av respondenterna håller med om. Men även detta har redaktionerna nu börjat se igenom och tröttna på eftersom mycket resurser krävs för att följa upp alla dessa utspel.

“Det kan vara flera hundra utspel på en budgetperiod. [...] Under denna period måste vi ha reportrar uppbundna på sådant här. Jag ogillar att vara uppbunden. [...] Jag har en känsla av att bevakningen av denna typ av utspel har blivit mindre den senaste perioden. På alla redaktioner.” – Fredrik Furtenbach, Sveriges Radio.

Även om presskonferenser i traditionell bemärkelse fortfarande existerar har respondenterna sett en förändring även där. Detta framhåller bland andra Anders Pihlblad och Margit Silberstein. Margit Silberstein säger att presskonferenserna har blivit kortare och att pressekreterarna bryter in tidigare än vad de gjorde förr. Hon tror att denna förändring grundar sig i att journalister på presskonferenser lär av varandra och lyssnar på varandras frågor och tankar. Hon beskriver det som att journalister i grupp på presskonferenser triggas av varandra, något som pressekreterarna inte vill att de ska göra. Anders Pihlblad beskriver samma tendens, han säger även att restriktionerna vid de enskilda intervjuerna på presskonferenserna ökat. Ibland kan pressekreterarna gå in mitt i en intervju då de känner att frågorna börjar bli för känsliga.

Många av dessa förändringar av pressekreterares sätt att arbeta tros grunda sig i att pressekreterare idag har börjat tänka mer journalistiskt. De vet om vad journalister vill ha och behöver och de väljer därigenom att antingen använda sig av det för att gynna sina intressen. Ett exempel på detta kan ses vid de träffar där dessa utportioneringar av budgetdelar görs. I många fall tillhandahålls allt som en journalist behöver för att

göra en artikel eller ett inslag på plats. Fredrik Furtenbach berättar att många pressträffar är på bildsköna platser, något som självklart är genomtänkt då bilder är en viktig del av journalistiken. I många fall tillhandahåller pressekreterarna även färdiga intervjupersoner. Intervjupersoner som självklart är positiva till den information som presenteras. Det här tycker han är negativt, då det finns en risk att de tidspressade journalisterna väljer den snabba vägen och tar det färdiga paketet som presenteras på plats.

En trend som några av respondenterna ser idag är att kunskapsnivån hos pressekreterarna verkar ha ökat. Några respondenter menar att många pressekreterare idag agerar som rådgivare till toppolitikerna, något som förenklar så kallade koll- och bakgrundssamtal för journalisterna. De behöver nödvändigtvis inte komma i kontakt med politikerna direkt för att få information om eventuella ståndpunkter i vissa sakfrågor eller liknande. Dock finns det en tydlig skiljelinje mellan de pressekreterarna man kan göra detta med och de som man inte kan göra det med.

“Många av pressekreterarna är ängsligare att prata idag. Så var det inte förr. [...] Men jag har självklart kontakter jag kan ringa för kollar och bakgrundsfakta. Men generellt tycker jag de är ängsligare.” – Margit Silberstein, Sveriges Television.

“De ska vara en service, men det finns vissa som man kan ringa och fråga sakfrågor om, det är självklart positivt.” – Jens Kärrman, Dagens Nyheter.

Fredrik Furtenbach säger att många pressekreterare idag kommer från PR-branschen och är skolade i ett professionellt tänk på ett annat sätt än tidigare. Detta kan vara en anledning till att pressekreterare ibland undviker att svara på frågor vilket han menar är en del av professionaliseringen av politiken. Denna typ av professionalisering sker även på politikersidan. Majoriteten av respondenterna vidhåller att politikerna idag har blivit skickligare på att handskas med medierna. De menar på att politikerna idag troligtvis är mer mediatränade än tidigare.

Denna utveckling är både positiv och negativ. Om man med mediaträning menar förmågan att inte svara på frågor, är det negativt. Det försvårar då journalisternas rapportering. Om man däremot menar att mediatränade politiker är mer raka, vet vad journalisterna vill och säger det på ett tydligt sätt är det positivt. Båda typerna av mediaträning sker enligt respondenterna.

Något som journalisterna slutligen tar upp är pressekreterares strategiska tankar och att det idag har blivit viktigt för partierna att sprida positiva nyheter. De väljer aktivt att följa upp de artiklar och inslag som görs för att de själva ska kunna dela nyheterna och få mer publicitet.

“Pressekreterarna hoppas på att vi ska lägga upp saker på nätet. De vill länka till saker, de är jätteangelägna om att det ska finnas på nätet så att de kan dela den. Då kan de ringa och fråga om när artiklar ska läggas ut.” – Mars J. Larsson, Dagens Nyheter.

6.3.1. Diskussion

Att det håller på att ske en förändring av pressekreterarnas roll håller alla respondenter med om. Pressekreterarna har idag blivit mer aktiva med att försöka påverka journalisternas arbete. De arbetar idag mer med att få in nyheter i medierna och samtidigt försöka få vinklingen så fördelaktig som möjligt för dem. Däremot menar journalisterna att denna påverkan i det stora hela inte lyckas, något som är öppet för diskussion. Samtidigt som det har skett berättar journalisterna att nyhetsvärderingen fortfarande är central. De har blivit mer påverkade och styrda i sitt dagliga arbete genom att de ofta följer upp nyheter som har initierats av de politiska aktörerna.

Några respondenter vidhåller starkt att det inte förekommer någon form av förhandling när det kommer till eventuella publiceringar, samtidigt som några andra respondenter beskriver utbytet av exklusiv information och publikation i termer som skulle kunna liknas vid en förhandling. Exempel på detta kan vara då en redaktion väljer att hålla på publiceringen av en nyhet i löftet om att de har fått informationen exklusivt. Det finns ett inneboende problem och en risk i detta som våra respondenter inte verkar vara helt medvetna om. För samtidigt som de starkt vidhåller de journalistiska ideal som rör fristående journalistik finns det tendenser till att politiker och pressekreterare nu genom sina nya sätt att arbeta på har fått en starkare förhandlingsposition än tidigare. Detta skulle kunna resultera i en förändring i makten över nyhetsagendan.

Pressekreterarna har blivit mer restriktiva och mistänksamma till journalisternas aktiva arbete, bland annat genom att oftare bryta intervjuer och presskonferenser. Detta ses som klart negativt bland respondenterna samtidigt som få vet hur de ska förhålla sig till och motverka detta. Mer aktiv, ettrig och påstridig journalistik tas bland annat upp som exempel på medel för att återfå kontrollen. Om detta är en vinnande strategi är svårt att se. Däremot vill vi påstå att pressekreterarnas förändrade beteende spelar en stor roll i utvecklingen av journalisternas relation till politikerna.

Pressekreterarna har blivit fler, något som vidhålls av alla respondenter. Samtidigt verkar pressekreterarna ha fått en större möjlighet att bestämma över politikernas tid. De kan till exempel frånhålla intervjuer och träffar med journalister om de så skulle vilja detta.

Något som dock sällan sker. Det finns även en tro bland respondenterna att pressekreterarnas uppdrag har förändrats. De som tidigare främst skulle vara en service- och förmedlingsfunktion arbetar idag mer med news management och PR. Pressekreterarna har även börjat tänka mer journalistiskt. Något som i många fall kan vara negativt. Eftersom de enligt respondenterna saknar en viktig del inom journalistiken, nämligen opartiskhet och objektivitet. Det journalistiska tänk de har är enbart kopplat till paketeringen av nyheterna och ett innehåll som gynnar deras parti. De arbetar strategiskt med att paketera informationen på ett sådant sätt att det kan användas som artiklar eller inslag, men utan objektivitet. Risken med detta är att mer pressade journalister kanske väljer att ta den snabba utvägen vilket i sin tur leder till obalanserad nyhetsbevakning. Men det är inte självklart att denna utveckling är negativ för journalisterna. Flera respondenter frambringar det faktum att den ökade initieringen av nyheter också kan vara positiv för journalisternas del eftersom bra nyheter fortfarande är bra nyheter. Journalisterna har dock blivit färre och deras resurser till att bearbeta utspel har minskat. Tid som läggs på att bearbeta partiernas utspel skulle kunna läggas på annat, till exempel granskning av partierna.

Professionaliseringens positiva och negativa aspekter verka inte vara givna för alla respondenter. De ser till största del de negativa sidorna. De väljer att se om sitt egna hus. Journalisterna ser enbart politikerna och pressekreterarna som informationsbärare och källor. De verkar inte se de intressen som finns inom de politiska partierna när det kommer till deras kontakt med journalisterna.

Denna typ av professionalisering som sker på politikersidan framtvingar förändringar av den politiska journalistiken. Utifrån respondenternas svar kan man tyda att journalisternas arbetssätt är reaktionärt i förhållande till pressekreterarnas snarare än tvärtom. Journalisterna vill gärna arbeta på som tidigare, där politikerna är källor och pressekreterare är förmedlare. Så ser det däremot inte riktigt ut idag vilket journalisterna behöver ta i beaktande i sitt dagliga arbete.

6.4. Tema 4: Analys och kommentar

En central del som särskiljer den politiska journalistiken ifrån övrig nyhetsjournalistik är inslagen av analys och kommentar. Den generella bilden hos våra respondenter är att det i det långa perspektivet inte har blivit mer kommenterande på nyhetsplats. Däremot har de sett en tendens till ökning på senare tid, speciellt i medier som inte tidigare haft det, bland annat kvällstidningarna.

“Det har nog blivit mer kommenterande men jag vet inte, de flesta riksmidier har nog ändå haft kommentatorer sedan länge. [...] Jag kan inte bedöma det men jag kan tänka mig att tidningarna använder kommentatorer i större utsträckning. Just nu är

jag på en tidning som har rätt stor efterfrågan på kommentarer.” – K-G Bergström, Expressen.

Hälften av journalisterna i studien menar att de har skett en ökning av analyserna inom politisk journalistik. Och ingen av journalisterna som intervjuats är negativt inställd till kommentarer om politik. Tvärtom menar de flesta att det behövs för att publiken ska förstå sammanhang och kontexter. I respondentsvaren lyfts det fram en rad argument varför analysen är viktig inom den politiska journalistiken. Det tydligaste svaret är att politik är komplext och en kommentar ger ett förklarande mervärde till artikeln eller inslaget.

Utöver detta står det även klart i den insamlade data att analysen och kommenterandet ses som en möjlighet att skapa exklusivt nyhetsmaterial. Exklusivitet som inom journalistiken värderas högt. Margit Silberstein som själv är kommentator på Sveriges Television säger så här:

”Jag tror att det har blivit allt mer analyserande och kommenterande. Jag tror man tänker att det behövs, sen tror jag att tidningarna tycker att det är det man kan tillföra nu när allt går så fort. I grunden tycker jag naturligtvis att det är bra. [...] men det skall vara analyserande och inte tyckande, det blir lätt kampanjjournalistik.” – Margit Silberstein, Sveriges Television.

Och Ulf Kristoffer som varannan vecka kommenterar politik i TV4 Nyheterna beskriver det så här:

“Med det ökade flödet och de tilltagande försöken att styra spelet från spinndoktorer och annat så ökar behovet av att sätta saker i sammanhang. [...] Det har blivit mer kommenterande, jag upplever att redaktörerna oftare vill att jag ska förklara politiska skeenden i sändningen.” – Ulf Kristoffersson, TV4.

Någon som dyker upp i flera av intervjuerna är att det sker en analys i det dagliga journalistiska arbetet. Redan nyhetsvärderingen och sättet som nyheten presenteras kan tendera att innehålla analytiska element. Även rena analyser kan förekomma i inslag eller artiklar, men på till exempel TV4 löser de detta genom att reportern i dessa fall står framför kameran och berättar sin analys. TV4 medarbetarna som intervjuats ser inte detta som ett problem utan tvärtom att ger det inslaget mer tyngd.

Analysen och kommentarer skall inte förväxlas med krönikor eller ledartexter menar en del av de intervjuade. Risken finns att det blir en form av tyckande på nyhetsplats vilket kan leda till minskad trovärdighet. Erik Hedtjärn som är politisk reporter på God morgon, världen! uttrycker sig som följer:

“Man hör ju sällan att en kommentator säger hur man bör göra, det gör ju ledarskribenter hela tiden.[...] Det är samma principer som styr nyhetsjournalistiken som kommenterandet. Det ska vara sant, relevant och balanserat.” – Erik Hedtjärn, Sveriges Radio.

Slutligen är det en vedertagen åsikt bland de intervjuade att det krävs en lång erfarenhet av politisk bevakning för att kommentera politik. Visst är det en möjlighet att kommentera politik utan erfarenhet, men erfarenhet är en klar fördel uttrycker majoriteten av respondenterna.

6.4.1. Diskussion

Att intervjupersonerna är positivt inställda till kommenterande inom politisk journalistik är tydligt. Huruvida analys och kommentar faktiskt har ökat över tid är svårt att svara på eftersom denna studie inte främst ämnar belysa just denna frågeställning. Den insamlade data är med andra ord inte adekvat för att svara på detta. Däremot är respondenterna överens om att det idag ofta krävs en förklaring till nyheter, och specifikt nyheter gällande politik. Detta sker då genom analyser och kommenterande inom journalistiken.

Det kommer upp en hel del argument varför kommenterande politisk journalistik behövs och den mest vedertagna är att politik är ett komplext fenomen som måste förklaras för konsumenten. En anledning till att analyser har en stark ställning inom politisk journalistik, som inte nämns i den insamlade data, är att analys och kommentar är en relativt billig form av journalistik. Med en allt mer pressad ekonomi för mediahusen är analys och kommentar ett kostnadseffektivt sätt att skapa innehåll. En av anledningarna till att ingen respondent nämner detta kan vara att fördelarna med exklusiviteten troligtvis överglänser frågan gällande kostnaden. Journalisters arbete är inte att räkna budget eller framhålla ekonomiska fördelar. Deras uppdrag är att skapa en god journalistik produkt utifrån sina förutsättningar. Därför fokuserar man troligtvis gärna på kvalitén istället för kostnadsfördelar.

Elisabeth Stúr och Lars Nord (2009) tar upp ett antal negativa sidor av kommenterandet. Bland annat påpekar de att det som nyhetskonsument kan vara svårt att skilja på analys och fakta. Respondenterna medger att detta inte alltid är tydligt, men att det ligger i journalistens ansvar att se till att det inte sker missuppfattningar. Däremot håller de med om att risken för sammanblandning finns där och att det inte är till fördel för journalistiken. Här finns alltså en klar brist i kommenterandet. Något som nyhetsmedierna kan bli bättre på.

Enligt Elisabeth Stúr och Lars Nord har kommenterandet idag fått för stort inflytande över nyhetsagendan. Efter vår intervjustudie tror vi att denna risk är överdriven. Detta

eftersom det sker en traditionell nyhetsvärdering i allt som publiceras. Redaktörer och producenter har idag en bra översikt och kontroll över vad som publiceras. De redaktionella strukturerna tillåter med andra ord inte något överflödigt eller felaktigt. En risk som Stúr och Nord påpekar är att kommentatorerna anses sitta på sanningen gällande den politik de analyserar. Även denna kritik anser vi är något överdriven då integritet värderas högt hos våra kommenterande respondenter. Integritet som kommer från många år av erfarenhet.

Stúr och Nord menar på att vaga antaganden/analyser/kommentarer riskerar att minska trovärdigheten för medierna på sikt. Men utifrån mediernas och respondenternas starka tilltro och eftersträvan gentemot trovärdighet riskerar denna risk vara överdriven. Däremot kan det ökade tempot på sikt leda till mindre genomarbetade analyser, något som skulle kunna försvaga analyserna.

7. Slutdiskussion

Denna studies frågeställning består av två huvudsakliga frågor. För det första ville vi se hur de politiska journalisterna ser på relationen till politiker och pressekreterare. För det andra ville vi se på hur relationen har förändrats över tid. Svaren på dessa frågor sammanfattas i denna slutdiskussion och sist i denna del ger vi vår syn på vart den politiska journalistiken är på väg utifrån våra samtal med våra respondenter.

Journalistkåren är en stolt yrkesgrupp som håller hårt i sina ideal om relevans, sanning, objektivitet och opartiskhet. Inom den politiska journalistiken utmanas dessa ideal ständigt av politiska aktörer. Vi har genom denna studie märkt att pressekreterare och politiker i allt större utsträckning försöker påverka journalistiken i en riktning som gynnar det egna partiet. Vi kan inte se några tendenser som tyder på att idealen lämnats åt sidan, men däremot påverkas journalisterna idag av pressekreterare och politikens beteende i högre grad än vad de gjorde tidigare. En del av respondenterna i studien beskrev denna typ av relation som: “dragkampen om nyhetsagendan”. Vi vill påstå att de politiska aktörerna blivit starkare i dragkampen, men att medierna samtidigt inte har förlorat kampen.

Både politiker, pressekreterare och journalister har nära yrkesmässiga relationer till varandra. Herbert J. Gans (1980) jämförde relationen mellan journalister och deras källor som en dans där någon part alltid leder dansen. Han hävdade att det ofta är källorna som styr denna dans. De politiska journalisterna hävdar däremot att det är de som har makten över innehållet och att de alltså skulle leda dansen. De tar och de ger ingenting. Efter genomgång av vårt empiriska material ser vi ett mer komplicerat förhållande än så. De politiska aktörerna verkar ha ett större inflytande över nyhetsagendan än vad journalisterna vill medge.

Utifrån den analyserade data finns det några återkommande faktorer som bland annat skulle tala för att politikerna/pressekreterarna har fått mer makt över tid:

- De initierar nyheter idag i allt större utsträckning
- De planerar utspel strategiskt
- De paketerar utspel mer journalistiskt
- Då hör av sig i allt större utsträckning med tankar, idéer och invändningar Både innan, under och efter nyhetspublikation
- De är fler än tidigare
- Journalisterna är färre
- Villkoren är annorlunda idag än tidigare, bland annat de tekniska och ekonomiska.

Detta tillsammans med att de politiska avdelningarna på de kommersiella medierna blivit mindre och att tempot på nyhetsflödet höjts anser vi leder till att journalisterna idag inte har samma kontroll över vems agenda som förs fram. Detta är ett antagande från vår sida och mer studier av ämnet krävs för att fastställa det.

Genom teknisk utveckling och ekonomisk åtstramning har medielandskapet förutsättningarna för journalistiken förändrats. Inledningsvis ansåg våra intervjupersoner att deras arbetsuppgifter inte förändrats i ett längre tidsperspektiv. Men går man in på detaljnivå kan vi se att det ökade tempot gjort att journalisterna fått ta ett större individuellt ansvar på redaktionerna. Vi tror att risken att påverkas av politiska aktörer ökar då tempot höjs och nyhetspubliceringen i till exempel webbkanaler sker på ett mer individuellt plan istället för hos en gruppchef eller redaktionschef.

Den politiska professionaliseringen märks på många plan. Journalisterna anser att den tydligaste förändringen skett i presentationen av statsbudgeten. Den delas idag upp i små delar som portioneras ut under en längre tid för att få så mycket positiv publicitet som möjligt. Risken med detta är att medierna helt och hållet styrs i den politiska nyhetsförmedlingen under denna period. Visst tackar redaktionerna nej till initierade nyheter, men vi märker också av en rädsla hos medierna att missa något av värde, vilket leder till att de hellre bevakar utspelen än att låta bli.

En annan tydlig förändring vi kan se är pressekreterarnas position. Dels har de blivit fler vilket har lett till att de kan bevaka vad medierna gör och ligga på dem med åsikter och nyhetsförslag. De har också blivit allt mer aktiva i form av att de oftare bryter intervjuer och presskonferenser. Detta behöver inte vara negativt, det kan vara en fördel om journalisterna kan handskas med det på rätt sätt och inte tappa sin roll som objektiva och sakliga nyhetsförmedlare. Ser man till politikerna menar majoriteten av de intervjuade journalisterna att de blivit duktigare på att förmedla sitt

budskap på ett begripligt sätt. De kan idag föra sig i medierna bättre än tidigare och gör sällan några snedsteg. Anledningen kan vara en ökande mediaträning, vilket inte är något negativt i sig, då det finns både positiva och negativa aspekter med träningen. För att handskas med detta beteende krävs erfarenhet hos journalisterna. Inom den politiska journalistiken är erfarenheten väl tillgodosedd.

Avslutningsvis vill vi diskutera vart den politiska journalistiken är på väg.

För det första tror vi att partierna i ännu större utsträckning kommer att försöka initiera nyheter mot medierna. När Alliansen tog över makten 2006 skedde en förändring av budgetpresentationen – ”utportioneringen” som den tidigare har benämnts i studien. Detta har senare oppositionen tagit efter med sin skuggbudget. Eftersom detta varit framgångsrikt finns det skäl att anta att även andra utspel kommer att paketeras på liknande sätt och presenteras i små delar till olika medier. Detta kommer att påverka den politiska journalistiken då deras källor blir mer aktiva, vilket skulle kunna leda till att fler nyheter som publiceras egentligen härstammar från ett politiskt parti.

För det andra tror vi att partierna kommer fortsätta konkurrera med de traditionella medierna i andra och helt egna kanaler. Hittills har detta inte lyckats helt då de personer som konsumerar dessa kanaler enligt journalisterna redan är sympatisörer med det parti som ligger bakom kanalen. De är alltså inget substitut för partierna i sin strävan om att nå nya väljare. Men vår hypotes är att de kommer att lägga mer resurser på detta och paketera det på ett mer journalistiskt tilltalande sätt. Detta kommer att sätta ytterligare press på den politiska journalistiken att vara snabbare och ha en större mångfald.

För det tredje tror vi att analyserande och kommenterande journalistik om politik kommer att öka i framtiden. Journalisterna själva är positivt inställda till denna del och det faktum att det gör mediet exklusivt gör att medierna kommer att ge utrymme till detta. Kommenterandet är även ett sätt för medierna att skapa profiler vilket är en fördel när man vill locka mer publik. Dessutom har vi idag ett politiskt klimat som lämpar sig väl för analyser då vi i Sverige har fler partier än någonsin i riksdagen och två politiska motparter som är relativt jämnstora.

8. Sammanfattning

I denna uppsats har vi undersökt hur journalister ser på deras relation till politiker och pressekreterare och hur journalisterna ser på makten över nyhetsagendan. Vi har tittat på hur utbytesrelationen ser ut och hur den har förändrats över tid. Vi har gjort en studie som bygger på kvalitativa intervjuer med tio stycken politiska journalister. Alla tio journalisterna har en gedigen erfarenhet inom detta ämne och arbetar – eller har tidigare arbetat – som politiska journalister. Vi intervjuade journalister från morgontidningar, kvällstidningar, radio och tv.

De teoretiska utgångspunkter som vi använde oss av i denna uppsats är hämtade ifrån teorier gällande utbytesmodellen, strukturer/ideal/normer, professionalisering och journalistiskt innehåll (analys kommentar). Huvudteorin i vår uppsats är idéerna gällande utbytesrelationen och vad som påverkar den.

Vi skapade fyra analytiska teman som våra intervjufrågor och vår analys utgick ifrån:

1. Utbytesrelationen
2. Strukturer/normer/ideal
3. Professionaliseringen av politiker och pressekreterare
4. Framtiden och framväxten av analys/kommentar.

Resultatet var väntat men gav också nya insikter och kunskaper som vi inte hade kunnat förutsäga. Journalisterna menar att det är de som styr nyhetsagendan och har kontrollen över det journalistiska materialet och att politikerna har liten möjlighet att påverka innehållet. Journalister menar att det inte handlar om ett givande och tagande utan snarare bara ett tagande från journalisterna sida. Relationen mellan journalister och politiker/pressekreterare är däremot mer symbiotisk då respektives agenda ofta hamnar i en dragkamp där utgången både kan gynna journalisterna och politikerna/pressekreterarna. Speciellt när politikerna och pressekreterarna idag arbetar mer aktivt för att påverka nyheternas innehåll, vinkling och paketering.

Påtryckningar från partierna kan förekomma i olika former och i olika forum. Både initialt, under och efter nyhetskapandet. Pressekreterarna har blivit fler samtidigt som journalisterna blir färre. Produktionstakten har också ökat då uppkomsten av nya kanaler har tvingat journalisterna till att producera mer och oftare.

Anledningen till att journalisterna fortfarande tror att de innehar den slutgiltiga makten över dagordningen har sin grund i de journalistiska idealen, något som de menar aldrig kommer att kunna påverkas. Men viljan från politikerna och pressekreterarna att påverka nyhetsagendan verkar, trots starka ideal, bidra till en förändring av den politiska journalistikens förutsättningar och innehåll. Detta bland

annat på grund av yttre faktorer så som stramare ekonomi, teknologisk utveckling och politisk professionalisering.

I det allt högre tempot har analys och kommentar fått en allt viktigare roll. Möjligheten att ge mervärde och vägledning till medborgarna värderas högt då journalisterna idag inte alltid kan vara först med nyheter. Analys och kommentar tillför därmed en faktor av nyhetsexklusivitet i ett mediasamhälle där exklusiviteten är väldigt viktig.

Vi vill påstå att maktbalansen i relationen mellan journalister och politiker/pressekreterare håller på att förändras. Utifrån studie resultat går det att anta att politikerna och pressekreterarnas möjlighet att påverka det journalistiska innehållet är större idag än tidigare. Något som också troligtvis kommer att öka.

Referenslista

- Blumler, Jay G. & Gurevitch, Michael (2010). *Information, Communication & Society - The New Media and our Political Communication Discontents*. Democratizing Cyberspace. [Elektronisk]
Tillgänglig: <http://dx.doi.org/10.1080/713768514> (Hämtad 2013-11-06)
- Blumler, Jay G. & Gurevitch, Michael (1995). *The Crisis of Public Communication*. Routledge, New York.
- Brants, Kees & Voltmer, Katrin (2011) *Political Communication in Postmodern Democracy*.
CPI Antony Rowe, Chippenham och Eastbourne.
- Dalen, M. (2007). Kvalitet i intervjustudier [kapitel]. i 'Intervju som metod'. Gleerups. [Kompendium]
- Esaiasson, Peter & Gilljam, Mikael & Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (2007). *Metodpraktikan*.
Norstedts Juridik AB, Vällingby. Tredje upplagan.
- Gans, Herbert J. (1980). *Deciding what's news. A Study of CBS Evening News, NBS Nightly News, Newsweek and Time*.
Vintage, New York.
- Larsson, Larsåke (2002). *PR på svenska*.
Studentlitteratur, Lund.
- Larsson, Larsåke (2010). *Metoder i kommunikationsvetenskap*.
Studentlitteratur AB. [Kompendium]
- Larsson, Larsåke (1998). *Nyheter i Samspel - Studier i kommunjournalistik*.
JMG Göteborgs universitet, Kungälv.
- Nord, Lars W. (2007). The Swedish Model Becomes Less Swedish, Chapter 5, , i Negrine, Ralph & Mancini, Paolo & Holtz-Bacha, Christina & Papathanassopoulos, Stylianos. *The Professionalisation of Political Communication* The Cromwell Press, Great Britian. Vol 3.

Nord & Strömbäck (2006). *European Journal of Communication - Do Politicians lead the Tango?: A Study of the Relationship between Swedish Journalists and their Political Sources in the Context of Election Campaigns*. [Elektronisk]

Tillgänglig: <http://ejc.sagepub.com/content/21/2/147> (Hämtad 2013-10-24)

Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (2004). *Medierna och demokratin*. Studentlitteratur AB, Lund.

Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (2012). *Medierna och demokratin*. Studentlitteratur AB, Lund.

Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (2009). *Väljarna, partierna och medierna*. SNS Förlag, Stockholm.

Nord, Lars & Stúr, Elisabeth (2009). *Tyckandets tid*. Stiftelsen Institutet för Mediestudier, Stockholm.

Sjöblom, Gunnar (1968). *Party Strategies in a Multiparty System*. Studentlitteratur, Lund

Spelregler (2012). *Spelregler för press radio och tv*. [Elektronisk]
Tillgänglig: <https://www.sjf.se/yrkesfragor/yrkesetik/spelregler-for-press-radio-och-tv/publicitetsregler>
<https://www.sjf.se/yrkesfragor/yrkesetik/spelregler-for-press-radio-och-tv/yrkesregler> (Hämtad 2013-12-13)

Strömbäck, Jesper (2009). *Makt, medier och samhälle*. SNS Förlag, Stockholm.

Bilaga 1

Frågeformulär

1. Utbytesmodell

Hur ser utbytesrelationen ut mellan dig och politiker/ presstalespersoner?

Har utbytesrelationen förändrats över tid?

Hur ser det politiska klimatet ut idag? Har det förändrats över tid?

Vem styr nyhetsagendan, ni eller dom? Har politiker makt att påverka?

Hur skapas nyhetsagendan? Hur kommer det se ut i framtiden?

Vad är din relation till politiker och partiernas anställda? Personlig, yrkesmässig?

2. Professionalisering

Vad kännetecknar en svensk politiker och deras pressfolk? Har det skett någon förändring över tid?

Är politiker och deras presstalespersoner journalistvänliga? Hur såg det ut förr?

Hur ser du på PR-branschens framväxt inom politik? Har den förändrat ditt arbete?

Har svenska politiker blivit mer mediatränade? Hur märks det? Hur påverkar det dig?

Finns det vissa politiker eller partier som är mer benägna att synas i media än andra?

Om det skiljer sig varför? Påverkas du av deras vilja?

3. Strukturer/ Normer/ Ideal/ Villkor

Vad är syftet med den politiska journalistiken? Hur har det förändrats under åren?

Ska den politiska journalistiken vara granskande, bevakande, informerande eller speglade? Har det förändrats över tid?

Hur har ditt arbete med politisk journalistik förändrats under årens lopp?

Hur mycket påverkar den redaktionella strukturen ditt sätt att förhålla dig till och arbeta med politisk journalistik?

Bevakas politik tillräckligt idag? Hur har förändringen sätt ut där under åren enligt dig?

Hur har de journalistiska villkoren (ekonomi, arbetsvillkor, sociala medier) förändrat den politiska journalistiken?

4. Framväxten av analys/ kommentarer

Hur har inriktningen inom politisk journalistik med mer analys påverkat den politiska journalistiken? Vad är din inställning till det? Varför har det blivit så?

Hur tror du den politiska journalistiken kommer att se ut i framtiden?